

Kamer van Volksvertegenwoordigers

ZITTING 1973-1974.

9 JANUARI 1974

WETSONTWERP

houdende het tuchtreglement
van de Krijgsmacht.

VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE
VOOR DE LANDSVERDEDIGING (1)
UITGEBRACHT DOOR DE HEER TANGHE.

DAMES EN HEREN,

Het tot stand komen van een nieuw tuchtreglement, een belangrijke aangelegenheid voor de krijgsmachten, heeft heel wat tijd in beslag genomen. Jarenlang heeft het geduurd alvorens een ontwerp werd neergelegd, omdat de Regering voorafgaandelijk het advies van de verschillende betrokken organismen en instellingen heeft willen inwinnen. Ook de bespreking in de Commissie heeft tijd gevergd. Het ontwerp is immers sedert 12 september 1972 bij de Kamer ahangig.

Uw commissie heeft niet minder dan vijf vergaderingen gewijd aan het onderzoek van het voorliggend ontwerp. De eerste had plaats op 25 oktober 1972, tijdens de tweede regering-Eyskens en de laatste op 12 december 1973. Zulks gaf de leden van de commissie, alsook de Regering ruimschoots de tijd om zich te bezinnen omtrent de betekenis en de draagwijdte van het ontwerp.

(1) Samenstelling van de Commissie :

Voorzitter : de heer Marcel Remacle.

A. — Leden : de heren De Kerpel, De Mey, Mej. Devos, de heren Gheysen, Magnée, Nothomb, Tanghe, Van Dessel. — de heren Carpels, Cools (André), Danschutter, Denison, Gelders, Radoux, Remacle (Marcel). — de heer Herbage, Mevr. Lahaye-Duclos, de heer Poswick. — de heren Gol, Laloux, Rouelle. — de heren Belmans, Mattheyssens.

B. — Plaatsvervangers : de heren Diegenant, Kelchtermans, Plasman, Willems. — de heren Boel, Dejardin, Demets, Mathys. — de heren Bonnel, Poortmans. — de heren Clerfayt, Moreau. — de heer Anciaux.

Zie :

373 (1971-1972)

— Nr 1 : Wetsontwerp.

— Nrs 2 tot 8 : Amendementen.

Chambre des Représentants

SESSION 1973-1974.

9 JANVIER 1974

PROJET DE LOI

portant le règlement de discipline
des Forces armées.

RAPPORT

FAIT AU NOM DE LA COMMISSION
DE LA DEFENSE NATIONALE (1)
PAR M. TANGHE.

MESDAMES, MESSIEURS,

L'élaboration d'un nouveau règlement de discipline, question de grande importance pour les forces armées, a duré fort longtemps. Il a fallu de longues années avant qu'un projet ne fût déposé, parce que le Gouvernement a voulu recueillir au préalable l'avis des différentes organisations et institutions intéressées. La discussion en commission s'est également prolongée. C'est d'ailleurs depuis le 12 septembre 1972 que la Chambre est saisie du projet de loi.

Votre Commission a consacré cinq réunions à l'examen du présent projet. La première eut lieu le 25 octobre 1972, sous le deuxième Gouvernement Eyskens, et la dernière, le 12 décembre 1973. Les membres de la commission et le Gouvernement ont donc eu largement le temps de réfléchir sur la signification et la portée du projet.

(1) Composition de la Commission :

Président : M. Marcel Remacle.

A. — Membres : MM. De Kerpel, De Mey, Mlle Devos, MM. Gheysen, Magnée, Nothomb, Tanghe, Van Dessel. — MM. Carpels, Cools (André), Danschutter, Denison, Gelders, Radoux, Remacle (Marcel). — M. Herbage, Mme Lahaye-Duclos, M. Poswick. — MM. Gol, Laloux, Rouelle. — MM. Belmans, Mattheyssens.

B. — Suppléants : MM. Diegenant, Kelchtermans, Plasman, Willems. — MM. Boel, Dejardin, Demets, Mathys. — MM. Bonnel, Poortmans. — MM. Clerfayt, Moreau. — M. Anciaux.

Voir :

373 (1971-1972)

— No 1 : Projet de loi.

— Nos 2 à 8 : Amendements.

1. Uiteenzetting van de Minister.

Het is de allereerste keer in de geschiedenis van het onafhankelijke België dat een wetsontwerp over de militaire tucht besproken wordt in het Parlement.

Het huidige tuchtreglement werd ten tijde der Verenigde Nederlanden vastgesteld bij de wet van 15 maart 1815. Het werd toepasselijk gemaakt op 17 april 1815 en van kracht verklaard bij het besluit van het Voorlopig Bewind van 27 oktober 1830.

Sedertdien werd deze tekst aangepast door opeenvolgende reglementaire bepalingen waarvan de laatste dagtekent van 4 februari 1972.

Deze laatste hervorming had betrekking op de militaire tuchtrechtspleging en regelt vooral het recht op verdediging, de rechtspleging inzake beroep en de uitwissing der straffen.

Het voorliggend wetsontwerp beoogt in de eerste plaats een grondige aanpassing aan de huidige levensomstandigheden om zodoende het leger beter te integreren in de Natie. De hoofdlijnen ervan zijn de volgende :

- het nieuw tuchtstelsel legt meer de nadruk op de « plichten » dan op de « verbodsbepalingen »; dit principe plaatst de militair tegenover zijn verantwoordelijkheden, maakt hem bewust van zijn plichten in plaats van hem een lijst van verbodsbepalingen voor te houden;

- de tuchtstraffen worden verlicht en zijn meer over-scheiden. De cachotstraf wordt afgeschaft en door zwaar arrest vervangen. Terwijl de vrijheidsberovende straffen thans op een verschillende wijze uitgevoerd worden naar-gelang de categorie waartoe de militair behoort, zal voor-taan het zwaar arrest door iedereen zowel door de soldaat als door de officier, onder dezelfde voorwaarden uitgezet worden.

- alleen de meerdere die het functioneel gezag uitoefent, is gerechtigd straffen op te leggen;

- om het recht van verdediging volkomen te eerbiedigen en om ieder partijdig of impulsief oordeel zoveel mogelijk te voorkomen, wordt een procedure ingevoerd die een tijd van bezinning oplegt aan de meerdere, en die de militair in kwes-tie de gelegenheid biedt zijn verdediging voor te bereiden;

- belangrijke nieuwigheden worden ingevoerd met be-trekking tot het uitsel en de uitwissing der straffen enerzijds en de opheffing van beperkingen op de uitoefening van de individuele vrijheden anderzijds.

Lange tijd vereiste de specifieke aard van het militair leven dat strenge beperkingen werden opgelegd bij de uit-oefening van bepaalde individuele rechten zoals de vrijheid van vereniging, de deelneming aan het politieke leven en het huwelijk.

Elke beperking inzake de uitoefening van de syndicale vrijheid wordt in het voorliggend wetsontwerp opgeheven, met uitsluiting evenwel van het stakingsrecht. Wat de uit-voering van de politieke rechten betreft, blijven alleen de politieke activiteiten in het leger zelf en de deelneming aan het openbare politieke leven verboden.

Voor de Rijkswacht echter blijft het lidmaatschap van een politieke partij of van een politieke beweging verboden. Personeelsleden van de Rijkswacht mogen ook alleen aan-sluiten bij de door de Koning erkende beroepsverenigingen.

De voorgeschreven raadplegingen van de consultatieve commissie van het militair personeel hebben plaats gehad; zij werden aangevuld door informatievergaderingen; een ruim akkoord werd trouwens bereikt omtrent de essentiële punten van dit ontwerp.

1. Exposé du Ministre.

C'est la première fois dans l'histoire de la Belgique indé-pendante qu'un projet de loi sur la discipline militaire est discuté au Parlement.

Le règlement de discipline actuel a été établi par la loi du 15 mars 1815, à l'époque des Pays-Bas Réunis. Mis en application le 17 avril 1815, il est entré en vigueur en vertu de l'arrêté du 27 octobre 1830 du Gouvernement provisoire.

Depuis lors, ce texte a été adapté par des arrêtés succes-sifs, dont le dernier date du 4 février 1972.

Cette dernière réforme, qui concernait la procédure disci-plinaire militaire, réglait surtout le droit à la défense, la pro-cédure d'appel et l'effacement des punitions.

Le présent projet de loi a en premier lieu pour but de procéder à une adaptation profonde du règlement en fonc-tion des conditions de vie actuelles, afin de réaliser ainsi une meilleur intégration de l'armée à la Nation. En voici les grandes lignes :

- le nouveau régime disciplinaire met l'accent plutôt sur les « devoirs » que sur les « interdictions »; ce principe place le militaire devant ses responsabilités, le rend conscient de ses devoirs au lieu de lui énumérer une série d'inter-dictions;

- les punitions disciplinaires sont allégées et diversifiées davantage. La peine de cachot est supprimée et remplacée par les arrêts de rigueur. Alors qu'actuellement les punitions privatives de liberté sont appliquées différemment selon la catégorie à laquelle le militaire appartient, dorénavant, les arrêts de rigueur seront purgés dans les mêmes conditions par chacun, qu'il soit officier ou soldat.

- seul le supérieur qui exerce l'autorité fonctionnelle est investi du droit de punir;

- afin de respecter entièrement les droits de la défense et d'éviter autant que possible tout jugement partial ou impulsif, une procédure est instaurée qui impose un temps de réflexion au supérieur et permet au militaire en cause de préparer sa défense.

- des innovations importantes sont instaurées en ce qui concerne le sursis et l'effacement des punitions, d'une part, et la levée de certaines restrictions mises à l'exercice des libertés individuelles, d'autre part.

Le caractère spécifique de la vie militaire a longtemps exigé que des restrictions sévères soient imposées en ce qui concerne l'exercice de certains droits individuels, comme la liberté de réunion, la participation à la vie politique et le mariage.

Toute limitation de l'exercice de la liberté syndicale, à l'exclusion du droit de grève, est abolie par le présent projet de loi. En ce qui concerne l'exercice des droits politiques, seules les activités politiques au sein même de l'armée et la participation à la vie politique publique demeurent inter-dites.

En ce qui concerne la Gendarmerie, l'appartenance à un parti politique ou à un mouvement politique reste cepen-dant interdite et les membres du personnel de la Gendarmerie ne peuvent s'affilier qu'aux associations professionnelles re-connues par le Roi.

Les consultations prescrites de la commission consulta-tive du personnel militaire ont eu lieu; elles ont été complé-tées par des réunions d'information et un large accord s'est dégagé en ce qui concerne les points essentiels du pré-sent projet.

2. Algemene bespreking.

Namens drie beroepsverenigingen der militairen vraagt een lid dat de vrijheidsberovende straffen zouden worden afgeschaft. Hij is van gevoelen dat dergelijke straffen tot het verleden moeten behoren en niet meer passen in een modern leger. Meerdere leden pleiten voor het behoud van deze straffen, enerzijds omdat de tucht onmisbaar is in de strijdkrachten en, anderzijds, omdat het wetsontwerp heel wat verbeteringen met zich brengt op humanitair en democratisch vlak. Enkele leden stellen een compromis voor waarbij een afzondering in een lokaal normalerwijze zou plaats vinden buiten de diensturen en slechts bij uitzondering gedurende de diensturen.

De Minister maant de commissie tot voorzichtigheid aan: de vrijheidsberovende straffen worden niet lichtzinnig uitgesproken vermits de korpsversterke het voorafgaandelijk advies moet inwinnen van een tuchttraad, en er bovendien beroep kan worden ingesteld.

Hij doet voorts opmerken dat volgens het wetsontwerp de normale dienst verder kan worden vervuld, dat er slechts vier dagen zwaar arrest kunnen opgelegd worden in plaats van acht dagen cachot zoals thans, en dat de miliciens nog slechts één dag zullen nablijven per dag arrest in plaats van twee dagen per dag cachot zoals thans.

Een ander lid vreest dat de cachotstraf eenvoudigweg zal vervangen worden door zwaar arrest.

De Minister verklaart zich akkoord om de kwestie van de vrijheidsberovende straffen opnieuw te onderzoeken in het licht van het compromis dat door meerdere leden werd voorgesteld. Dit onderzoek bracht de Regering ertoe een amendement op artikel 27 in te dienen (zie Stuk n° 373/7).

Een lid vraagt of bij de Rijkswacht de mutaties gebruikt worden als een tuchtstraf. Hij meent dat zulks niet opgaat daar een mutatie veel zwaarder aanvoeld wordt dan een vorm van tuchtstraf.

Een ander lid beaamt deze zienswijze. Hij meent echter dat het omgekeerde — m.a.w. het weigeren van een aan gevraagde mutatie — ook gebeurt omdat in sommige gevallen ongunstige adviezen kunnen gegeven worden bij een mutatieaanvraag.

In dit verband wordt er gevraagd of een zaak haar beslag niet kan krijgen met een mutatie nadat de auditor-generaal of de krijgsauditeur de betrokken militair hebben verwezen naar de tucht van het korps.

De Minister antwoordt dat een mutatie inderdaad zwaarder kan aanvoeld worden dan een straf, maar dat een mutatie geen straf is en dus ook niet kan gebruikt worden om een tuchtvertoeging te beteugelen.

Wat de verwijzing naar de tucht van het korps betreft, verplaatst hij dat de militaire overheid zich noodzakelijkerwijze moet beperken tot de in het ontwerp opgesomde straffen en dat de mutatie in deze opsomming niet voorkomt.

Volgens de Minister kan in bepaalde gevallen een mutatie om dienstredenen noodzakelijk zijn, b.v. in geval van onverenigbaarheid tussen de rijkswachter en de lokale burgerlijke autoriteiten, of van onverenigbaarheden tussen de verschillende personen die deel uitmaken van het in één zelfde gebouw ondergebrachte rijkswachtkorps, of nog van een promotie of in het vooruitzicht ervan.

Verscheidene leden wijzen op de noodzakelijkheid van de mutaties in de militaire gemeenschap.

Een ander lid stelt voor het advies in te winnen van de commissie voor de Justitie omdat het wetsontwerp tal van juridische aspecten vertoont.

De Minister merkt op dat de Raad van State dit wetsontwerp in al zijn aspecten onderzocht heeft en dat in de

2. Discussion générale.

Au nom de trois associations professionnelles des militaires, un membre a demandé la suppression des punitions privatives de liberté. Ce genre de punition, estime-t-il, doit appartenir au passé, et n'a plus sa place dans une armée moderne. Plusieurs membres ont plaidé pour le maintien de ces punitions, d'une part, parce que la discipline est indispensable au sein des formes armées et, d'autre part, parce que le projet comporte bon nombre d'améliorations sur les plans humanitaire et démocratique. Plusieurs membres ont proposé un compromis suivant lequel l'isolement dans un local interviendrait normalement en dehors des heures de service et — à titre exceptionnel seulement — durant les heures de service.

Le Ministre conseille la prudence à la commission: les punitions privatives de liberté ne sont pas infligées à la légère, puisque le chef de corps doit recueillir l'avis préalable d'un comité de discipline et un appel peut être interjeté.

Il a également fait observer que le projet de loi prévoit la possibilité de prendre part au service normal, qu'il ne peut être infligé que quatre jours d'arrêts de rigueur au lieu des huit jours de cachot actuels et que les miliciens ne seront plus retenus qu'un seul jour sous les armes par jour d'arrêt de rigueur au lieu de deux jours par jour de cachot comme c'est le cas actuellement.

Un autre membre craint que la punition du cachot ne soit tout simplement remplacée par celle des arrêts de rigueur.

Le Ministre s'est déclaré d'accord pour réexaminer la question des punitions privatives de liberté dans le sens du compromis proposé par plusieurs membres. Ce nouvel examen a amené le Gouvernement à présenter un amendement à l'article 27 (voir Doc. n° 373/7).

Un membre a demandé si la Gendarmerie usait des mutations en tant que punitions disciplinaires. C'est inadmissible, selon lui, car toute mutation est plus durement ressentie qu'une punition disciplinaire.

Un autre membre, qui partage ce point de vue, a estimé que, parfois, l'inverse — c'est-à-dire le refus d'une mutation sollicitée — se produisait également, étant donné qu'en certains cas des avis défavorables étaient émis à l'occasion de demandes de mutation.

Dans cet ordre d'idées il a été demandé si l'affaire ne pouvait pas être réglée au sein du corps par une mutation, après que l'auditeur général ou l'auditeur militaire auraient renvoyé le militaire intéressé à la discipline du corps.

Le Ministre a répondu qu'il est possible, en effet, qu'une mutation puisse être plus fortement ressentie qu'une punition, mais que la mutation ne constituait pas une sanction et ne pouvait dès lors être appliquée en vue de la répression des infractions disciplinaires.

En ce qui concerne le renvoi à la discipline du corps, il a répondu que l'autorité militaire devait nécessairement s'en tenir aux punitions prévues dans le projet de loi et que les mutations n'y sont nullement prévues.

Selon le Ministre, une mutation pour raisons de service peut, dans des cas déterminés, se révéler nécessaire, par exemple lorsqu'il s'agit d'une incompatibilité entre le gendarme et les autorités civiles locales, ou bien d'une incompatibilité entre plusieurs personnes appartenant au corps de Gendarmerie stationné dans un seul ensemble immobilier ou encore à l'occasion ou en vue d'une promotion.

Plusieurs membres ont mis en évidence la nécessité des mutations au sein de la communauté militaire.

Un autre membre a proposé de solliciter l'avis de la commission de la Justice étant donné que le projet de loi présente bon nombre d'aspects juridiques.

Le Ministre fait observer que le Conseil d'Etat a examiné tous les aspects du projet et qu'en plus, un repré-

werkgroep, die jarenlang samen gekomen is om dit wetsontwerp voor te bereiden, ook een vertegenwoordiger van de auditeur-generaal zitting had.

De commissie neemt akte van de verklaring van de Minister en beslist het wetsontwerp niet voor te leggen aan de commissie voor de Justitie.

3. Bespreking van de artikelen.

Artikelen 1 tot 3.

Deze artikelen worden zonder bespreking aangenomen.

Artikel 4.

Een lid vraagt of dit artikel toepasselijk is voor de miliciens op de dag van hun demobilisatie.

Er wordt geantwoord dat deze wet krachtens artikel 1, 1°, b) toepasselijk is op de miliciens.

Een ander lid acht het niet logisch dat gewezen militairen, die niets meer met het leger te maken hebben, niettemin kunnen onderworpen worden aan de bepalingen van deze wet of aan sommige ervan.

In dit verband wordt erop gewezen dat de gewezen militairen hun uniform mogen dragen en dat het dragen van het uniform ambtshalve sommige verplichtingen met zich brengt.

Artikel 4 wordt aangenomen.

Artikelen 5 en 6.

De artikelen 5 en 6 worden zonder opmerkingen aangenomen.

Artikel 7.

De heer Mattheyssens heeft een algemeen amendement (Struk n° 373/4) ingediend dat ertoe strekt in al de artikelen van dit wetsontwerp de woorden « meerdere » en « ondergeschikte » telkens en respectievelijk te vervangen door de woorden « hogergeplaatste » en « lagergeplaatste ».

Er wordt voorgesteld dit amendement niet te aanvaarden omdat de woorden « meerdere » en « ondergeschikte » een relative plaats in de hiërarchie aanduiden en geen enkele pejoratieve betekenis hebben.

In stemming gebracht wordt het amendement van de heer Mattheyssens verworpen.

Een lid vraagt zich af of in dit artikel niet te veel de klemtoon wordt gelegd op de persoonlijke wil van de meerdere wanneer deze bevelen geeft.

Sommige leden vragen of duidelijkheidshalve de artikelen 7 en 8 niet zouden moeten worden samengesmolten.

De Minister wijst erop dat artikel 7 bepaalt door welk middel het commando tot uiting komt : door bevelen.

Het commando is niet een reeks instructies of regels welke moeten worden nageleefd; het is geen wetboek, maar wel de wilsuiting van iemand die gehoorzaamd wil worden. Deze wil komt tot uiting in bevelen, maar is daarom nog niet volledig vrij; de wilsuiting wordt begrensd door de bepalingen van artikel 8 die duidelijk maken wat het voorwerp van de bevelen moet zijn.

De beide artikelen moeten gescheiden blijven, daar zij elk een afzonderlijk doel hebben : artikel 7 definieert het commando, terwijl artikel 8 de perken van het voorwerp van het bevel aangeeft.

Artikel 7 wordt aangenomen.

sentant de l'auditeur général siégeait au groupe de travail qui de longues années durant a préparé le présent projet de loi.

La commission a pris acte de la déclaration du Ministre et a décidé de ne pas soumettre le présent projet de loi à la commission de la Justice.

3. Discussion des articles.

Articles 1 à 3.

Ces articles ont été adoptés sans discussion.

Article 4.

Un membre a demandé si cet article s'applique aux miliciens le jour de leur démobilisation.

Il lui a été répondu que la présente loi s'applique aux miliciens en vertu de l'article 1, 1°, b).

Un autre membre trouve illogique que les anciens militaires, qui n'ont plus rien à voir avec l'armée, n'en puissent pas moins être soumis aux dispositions de la présente loi ou du moins à certaines de ces dispositions. A cet égard, il faut rappeler que les anciens militaires peuvent porter leur uniforme et que le port de l'uniforme entraîne d'office certaines obligations.

L'article 4 a été adopté.

Articles 5 et 6.

Les articles 5 et 6 ont été adoptés sans observation aucune.

Article 7.

M. Mattheyssens a déposé un amendement tendant à remplacer dans tous les articles du présent projet de loi les mots « supérieur » et « subordonné » par les mots « plus élevé en grade » et « moins élevé en grade ».

Il a été proposé de ne pas approuver cet amendement, les mots « supérieur » et « subordonné » désignant en soi une place relative dans la hiérarchie et n'ayant aucun sens péjoratif.

Mis aux voix, cet amendement a été rejeté.

Un membre a posé la question de savoir si l'article ne met pas trop l'accent sur la volonté personnelle du supérieur, lorsque celui-ci donne ses ordres.

Certains membres ont demandé si, par souci de clarté, les articles 7 et 8 ne devraient pas être fondus en un seul article.

Le Ministre fait observer que l'article 7 détermine la manière de manifester le commandement : par des ordres.

Le commandement n'est pas une série d'instructions ou de règles à observer, ce n'est pas un code de lois, c'est une volonté, qui se traduit sous forme d'ordres, n'est pas libre pour autant; elle est limitée par les dispositions de l'article 8 qui précisent quel doit être l'objet des ordres.

Il convient de continuer à séparer les deux articles étant donné que chacun des articles a un but différent : l'article 7 définit le commandement et l'article 8 fixe la limite de l'objet de l'ordre.

L'article 7 a été adopté.

Artikel 8.

Na de uitleg verstrekt omtrent artikel 7 wordt artikel 8 zonder bespreking aangenomen.

Artikel 9.

Artikel 9, 5°, bepaalt wat volgt : « zich onthouden van zich in te laten met enige werkzaamheid die in strijd is met de Grondwet en de wetten van het Belgische Volk ».

In dit verband vraagt een lid uitleg omtrent de interpretatie die moet gegeven worden aan het woord « werkzaamheid » in artikel 9, 5°.

De Minister wijst erop dat voormelde tekst er in de eerste plaats wil aan herinneren dat het aan de militairen verboden is deel te nemen aan activiteiten welke trouwens strafrechtelijk betoelgd worden, en die ertoe strekken de Grondwet en de wetten op illegale manier te doen wijzigen.

De militairen behouden de vrijheid van meningsuiting die hun de mogelijkheid biedt te wensen — en te zeggen dat zij wensen — dat de Grondwet en de wetten wettelijk gewijzigd worden.

Zo kan een militair b.v. een grondwetswijziging wensen of de invoering van een artikel op grond waarvan België aan Europa ruimer bevoegdheid overdraagt of nog de afschaffing van de provincies, de toekenning van ruimere bevoegdheden aan de gewesten of een wijziging in de parlementaire werkzaamheden.

Hij mag echter het principe niet aanvechten van de staatsvorm, van de elementaire structuur, van de grondwettelijke en parlementaire monarchie, noch het principe van de democratische instellingen waardoor de individuele vrijheden van onze rechtstaat worden beschermd.

De Minister merkt op dat het verbod slaat op elke activiteit die in strijd is met de Grondwet. De Grondwet bevat zelf de mogelijkheid om gewijzigd te worden. Elke activiteit die tot doel zou hebben de instellingen of de Grondwet te wijzigen met daartoe door de Grondwet niet veroorloofde middelen (bij voorbeeld een staatsgreep), is verboden.

Artikel 9 wordt aangenomen.

Artikel 10.

Artikel 10 wordt aangenomen.

Artikel 11.

Op dit artikel werd een amendement (Stuk n° 373/4) ingediend van de heer Mattheyssens dat ertoe strekt een interpretatieve tekst toe te voegen aan § 2 van dit artikel. Er wordt voorgesteld dit amendement niet aan te nemen omdat de verrechtvaardiging ervan reeds besloten ligt in artikel 11, § 2, van het wetsontwerp en omdat artikel 8 op een duidelijke wijze aantoont dat het bevel betrekking moet hebben op de dienst.

Dit amendement wordt verworpen.

Een lid vraagt zich af of dit artikel niet onvolledig is : het voorziet immers in geen sanctie is tegen de militair die toch een onwettelijk bevel uitvoert.

Er wordt uitvoerig lezing gegeven van het advies van de Raad van State waarin duidelijk vermeld is dat de uit-

Article 8.

L'article 8 a été adopté sans discussion à la suite des éclaircissements fournis concernant l'article 7.

Article 9.

Le 5° de l'article 9, dispose ce qui suit : « s'abstenir de se livrer à toute activité qui est en opposition avec la Constitution et les lois du peuple belge ».

Un membre a demandé des précisions sur l'interprétation qu'il convient de donner au terme « activité », à l'article 9, 5°.

Le Ministre fait observer que ce texte entend d'abord rappeler qu'il est interdit aux militaires de participer à une activité — d'ailleurs sanctionnée pénalement — ayant pour but la modification en dehors des voies légales de la Constitution.

Dans le domaine de la liberté d'expression, il reste permis aux militaires de souhaiter et de dire qu'ils souhaitent la modification de la Constitution et des lois par la voie légale.

Ainsi, par exemple, un militaire pourrait souhaiter une modification de la Constitution ou la mise en place d'un article permettant une plus grande aliénation des pouvoirs de la Belgique en faveur de l'Europe, ou la suppression des provinces, ou de plus larges pouvoirs aux régions ou une modification du travail parlementaire.

Il ne pourra cependant mettre en cause le principe de la forme de l'Etat, sa structure élémentaire, la monarchie constitutionnelle et parlementaire, ainsi que le principe des institutions démocratiques qui protègent les libertés individuelles de notre Etat de droit.

Le Ministre a fait observer que l'interdiction vise toute activité qui est en opposition avec la Constitution. La Constitution prévoit elle-même la possibilité de la modifier. Ce qui est interdit, c'est toute activité qui tendrait à modifier les institutions ou la Constitution par des voies non prévues par la Constitution (par ex. : le coup d'Etat).

L'article 9 a été adopté.

Article 10.

L'article 10 a été adopté.

Article 11.

A cet article avait été déposé un amendement (Doc. n° 373/4) de M. Mattheyssens, tendant à ajouter un texte interprétatif au § 2 de l'article. Il a été suggéré de ne pas adopter cet amendement, sa justification se trouvant déjà incluse dans l'article 11, § 2, du présent projet de loi, tandis que l'article 6 indique clairement que l'ordre doit avoir trait au service.

Cet amendement a été rejeté.

Un membre s'est demandé si cet article n'était pas incomplet : en effet, il ne prévoit pas la punition du militaire ayant malgré tout exécuté un ordre illégal.

Il a été longuement donné lecture d'un extrait de l'avis du Conseil d'Etat constatant explicitement que l'exécution

voering van een onwettig bevel leidt tot de strafrechtelijke of burgerlijke aansprakelijkheid zowel van de ondergeschikte als van de meerdere.

Tot besluit van dit advies stelt de Raad van State een tekst voor die integraal overgenomen werd in artikel 11, § 2, van het wetsontwerp.

Een lid stemt in met dit advies en wijst op de verduidelijking die ervan gegeven wordt in artikel 11 van de memorie van toelichting.

De Minister antwoordt dat de tekst zeer duidelijk stelt dat de ondergeschikte die een onwettig bevel uitvoert, zelf een tuchtrechtelijk vergriep pleegt; het tweede lid van § 2 bepaalt immers: « Een bevel mag nochtans niet worden uitgevoerd... ». Dit betekent dat de uitvoering ervan een tekortkoming is.

Het is een vaste rechtspraak dat het bevel van een meerdere slechts een grond van verschoning is wanneer twee voorwaarden vervuld zijn:

1° het bevel moet uitgaan van iemand aan wie de betrokkene hiërarchisch ondergeschikt is;

2° het bevel zelf moet wettig zijn.

De uitvoering van een door een meerdere gegeven bevel dat het plegen van een misdaad of een wanbedrijf met zich brengt, ontslaat degene die het bevel heeft uitgevoerd niet van zijn verantwoordelijkheid.

Dit voorschrift wordt enigszins verzacht doordat de betrokkene zich ervan rekenschap moet geven dat het bevel onwettig is. Het woord « kennelijk » is in de tekst ingevoegd om te voorkomen dat de betrokkene wordt vervolgd voor daden die hij te goeder trouw heeft gesteld ter uitvoering van de bevelen van zijn chef.

Opdat de betrokkene aansprakelijk zou zijn, moeten de bevelen kennelijk in strijd zijn met de wet, zodat hij onder geen beding zijn goede trouw kan invoeren.

Op dit artikel werden amendement (Stuk n° 373/8) ingediend door de heer Dejardin.

Deze amendementen strekken ertoe op een duidelijke wijze de verantwoordelijkheid te bepalen van degene die het bevel geeft.

Volgens de heer Dejardin kan de tekst van het wetsontwerp aanleiding geven tot interpretatiemoeilijkheden. Zijns inziens, behoort men zich hier met name te beroepen op het naleven van de door België onderschreven Europese Conventie voor de Rechten van de Mens.

M.b.t. het eerste amendement verklaart de Minister dat hij moeilijk ziet hoe ongeregelde zaken kunnen plaatshebben door de eigen wil van de meerdere.

Op het tweede amendement antwoordt hij dat de tekst van artikel 11, § 2, alleen wil vermijden dat militairen die een bevel moeten uitvoeren geconfronteerd worden enerzijds met hun plicht van gehoorzaamheid en anderzijds met de verbodsbepalingen van de strafwetten.

De artikelen 7, 8 en 9 bepalen op een algemene wijze dat de meerderen de wetten, de reglementen en de onderrichtingen die gelden voor de strijdkrachten moeten naleven.

Wat de uitvoering van de bevelen betreft, zij opgemerkt dat de tekst van het wetsontwerp en vooral artikel 11, § 2, de principes waarborgt, die aan de Europese Conventie voor de Rechten van de Mens ten grondslag liggen.

Het amendement van de heer Dejardin waarbij verbod wordt opgelegd om een bevel uit te voeren, zo dit bevel strijdig is met de wetten en met de reglementaire voorschriften, reikt te ver omdat het geen rekening houdt met de bedoelingen van dit wetsontwerp. Ook opent dit amendement de deur voor discussie omtrent de rechtmatigheid van de gegeven bevelen.

d'un ordre illégal entraîne la responsabilité pénale ou civile tant du subordonné que du supérieur.

En conclusion de cet avis, le Conseil d'Etat a proposé un texte qui a été repris intégralement à l'article 11, § 2, du présent projet de loi.

Un membre s'est rallié à cet avis, tout en attirant l'attention sur l'explication qui en est donnée à l'exposé des motifs.

Le Ministre répond que le texte exprime très clairement que le subordonné qui exécute un ordre illégal commet lui-même une transgression disciplinaire; en effet le 2e alinéa du § 2 dispose: « un ordre ne peut être exécuté... » c'est-à-dire que s'il est exécuté, il y a faute.

En droit, il est de jurisprudence constante que l'ordre du supérieur ne constitue une cause de justification que si deux conditions sont réunies:

1° l'ordre doit émaner d'une personne à laquelle l'intéressé est hiérarchiquement subordonné;

2° l'ordre lui-même doit être légal.

L'exécution d'un ordre d'un supérieur qui aurait comme conséquence la perpétration d'un crime ou d'un délit n'exonère l'auteur d'aucune responsabilité.

Il existe un tempérament à cette règle, c'est que l'auteur doit s'être rendu compte que l'ordre était illégal. C'est pourquoi le mot « manifestement » a été inséré dans le texte; ceci pour éviter d'exposer le subordonné à des poursuites par des actes qu'il aurait commis de bonne foi en exécution des ordres de son chef.

Pour entraîner la responsabilité de l'auteur, il faut que ces ordres soient manifestement contraires aux lois, c'est-à-dire qu'il ne puisse exciper en aucune manière de sa bonne foi.

Des amendements à cet article ont encore été présentés par M. Dejardin.

Ces amendements ont pour objet de définir clairement la responsabilité de celui qui donne des ordres.

Selon M. Dejardin, le texte du projet de loi peut donner lieu à des difficultés d'interprétation. Il estime qu'il convient d'invoquer ici le respect de la Convention européenne des droits de l'homme à laquelle la Belgique a souscrit.

Au sujet du premier amendement, le Ministre a déclaré qu'il comprend difficilement comment des irrégularités peuvent se produire de la propre volonté du supérieur.

En réponse au deuxième amendement, il a souligné que le texte de l'article 11, § 2, a uniquement pour objet d'éviter que des militaires appelés à exécuter un ordre ne se trouvent devant le dilemme d'accomplir leur devoir d'obéissance ou d'enfreindre les dispositions de la loi pénale.

Les articles 7, 8 et 9 disposent de manière générale que les supérieurs doivent respecter les lois, règlements et instructions applicables aux forces armées.

En ce qui concerne l'exécution des ordres, il convient de faire observer que le texte du projet de loi et, surtout, son article 11, § 2, garantissant les principes sur lesquels est fondée la Convention européenne des droits de l'homme.

L'amendement de M. Dejardin interdisant d'exécuter un ordre, s'il est contraire aux lois ou aux prescriptions réglementaires, a une portée trop vaste, car il ne tient pas compte de l'objet du présent projet de loi. Il ouvre également la porte aux discussions sur la légitimité des ordres donnés.

Mocht dit amendement worden aanvaard, dan zou hierdoor de goede werking van de strijdkrachten ernstig in ge-
drang worden gebracht.

Na deze uitleg trekt de heer Dejardin zijn amendementen in.

Artikel 11 wordt aangenomen.

Artikel 12.

Een lid vraagt of het niet overbodig is dat in § 2 het initiatief van de ondergeschikten wordt beperkt. Er wordt geantwoord dat het recht op initiatief niet mag bestaan in alle tactische situaties want in sommige gevallen zou zulks kunnen leiden tot het mislukken van de opdracht.

Dit artikel wordt aangenomen.

Artikel 13.

Bij § 2 van dit artikel vraagt een lid uitleg omtrent de in de Franse tekst gebruikte bewoordingen « les droits de la personne ».

Na bespreking wordt beslist deze woorden te vervangen door « les droits individuels ». Deze uitdrukking is meer in overeenstemming met de gangbare juridische terminologie en met de Nederlandse tekst.

Met betrekking tot § 3 vraagt een ander lid zich af of het wel nodig is de handelingen ter kennis te brengen van de Minister van Landsverdediging zelf.

In dezelfde zin dient de heer Dejardin een amendement (Stuk n° 373/8) in dat ertoe strekt deze handelingen kenbaar te maken aan de Regering, aan het Parlement of aan een Parlements-lid van zijn keuze. Aldus wil hij persoonlijke vrijheid inzake de politieke keuze van de militairen waarborgen en tevens beletten dat de hiërarchische weg moeten worden gevolgd. De Minister brengt begrip op voor deze suggestie. Zijns inziens moeten deze handelingen ook ter kennis van de gerechtelijke overheden kunnen gebracht worden.

Duidelijkheidshalve stelt de Commissie voor dat in de tekst zou bepaald worden dat deze handelingen « rechtstreeks » aan de Minister van Landsverdediging kenbaar worden gemaakt.

Na deze verduidelijking trekt de heer Dejardin zijn amendement in.

Het artikel wordt aangenomen.

Artikel 14.

Dit artikel wordt aangenomen.

Artikel 15.

Op dit artikel hebben de heren Poswick en Couteau amendementen (Stukken n° 373/5 en 373/3) ingediend die de verruiming beogen van de beperking die aan de militairen wordt opgelegd bij de uitoefening van hun politieke rechten.

De amendementen van de heer Poswick worden door de auteur ervan ingetrokken.

Een lid vraagt zich af waarom aan de leden van de Rijks-wacht niet dezelfde rechten worden toegekend.

De Minister verklaart dat dit artikel de democratisering van het leger beoogt zoals voorzien is in het Regeer-akkoord.

De uitoefening van de syndikale en politieke rechten door de militairen kan gunstige gevolgen hebben maar kan tevens ook gevaarlijk worden bij overdrijving.

Dit gevaar wordt vermeden door b.v. de politieke activiteiten in het leger te verbieden, de uitoefening van de poli-

Si cet amendement devait être adopté, le bon fonctionnement des forces armées serait sérieusement compromis.

Après ces explications, M. Dejardin a retiré ses amendements.

L'article 11 a été adopté.

Article 12.

Un membre a demandé s'il n'est pas superflu de prévoir au § 2 une restriction à l'esprit d'initiative des subordonnés. Il lui a été répondu que le droit d'initiative ne peut exister dans toutes les situations tactiques, car dans certains cas l'échec de la mission pourrait en résulter.

Cet article a été adopté.

Article 13.

Au § 2 de cet article, un membre a demandé des éclaircissements au sujet de l'expression « les droits de la personne » utilisée dans le texte français.

Après discussion, il a été décidé de remplacer ces mots par les mots « les droits individuels », qui concordent mieux avec la terminologie juridique usuelle et avec le texte néerlandais.

En ce qui concerne le § 3, un membre a demandé s'il est bien nécessaire de révéler au Ministre de la Défense nationale lui-même les menées visées dans ce paragraphe.

Dans le même ordre d'idées, M. Dejardin a présenté un amendement (Doc. n° 373/8) visant à faire révéler ces menées au Gouvernement, au Parlement ou à un parlementaire. L'auteur entend ainsi garantir la libre expression du choix politique personnel des militaires et empêcher ceux-ci de devoir suivre la voie hiérarchique.

Le Ministre a déclaré comprendre cette suggestion. A son avis, les menées visées devraient également pouvoir être portées à la connaissance des autorités judiciaires.

Par souci de clarté, la Commission a proposé de prévoir dans le texte que les menées en cause seront révélées « directement » au Ministre de la Défense nationale.

A la suite de cette précision, M. Dejardin a retiré son amendement.

L'article a été adopté.

Article 14.

Cet article a été adopté.

Article 15.

A cet article, MM. Poswick et Couteau ont présenté des amendements (Doc. n° 373/5 et n° 373/3) visant à assouplir la restriction imposée aux militaires dans l'exercice de leurs droits politiques.

Les amendements de M. Poswick ont été retirés par leur auteur.

Un membre a demandé pourquoi il n'est pas accordé aux membres de la Gendarmerie les mêmes droits qu'aux militaires.

Le Ministre a déclaré que le présent article vise à démocratiser l'armée dans une certaine mesure, comme le prévoit l'accord de gouvernement.

L'exercice des droits politiques et syndicaux par les militaires peut avoir des effets favorables, mais peut aussi devenir dangereux en cas d'exagération.

Ce danger a été conjuré notamment en interdisant l'exercice d'activités politiques à l'armée, en restreignant l'exer-

ticke activiteiten te beperken, en tijdens die politieke activiteiten verbod op te leggen om de militaire kledij te dragen of van de hoedanigheid van militair te gewagen.

Wegens de speciale opdracht van de Rijkswacht kan aan dit korps niet dezelfde rechten worden toegekend.

Een ander lid vraagt zich af of de militairen zich kandidaat zullen mogen stellen bij de verkiezingen.

De Minister antwoordt dat zulks uitgesloten is omdat elke aktieve of publieke deelneming aan het politieke leven in een andere hoedanigheid dan deze die vermeld is in lid 2 en lid 3 van § 1 van dit artikel verboden is.

Het amendement van de heer Couteau wordt verworpen.

Door een amendement (Stuk n° 373/8) wil de heer Dejardin aan de leden van de Rijkswacht de mogelijkheid geven om zich vrij aan te sluiten bij de politieke partijen van hun keuze. Tevens stelt hij voor de aan de leden toegekende politieke rechten te verruimen. Aldus wil hij voorkomen dat bepaalde leden van de strijdkrachten het slachtoffer zouden worden van discriminatie. Voorts gaat het z.i. niet op dat de militairen niet dezelfde rechten zouden bekomen als de gewone burger.

Bij de vervulling van haar opdrachten, inzonderheid inzake handhaving van de orde, dient de Rijkswacht onpartijdig te zijn. Zulks vereist, aldus de Minister, dat de Rijkswacht neutraal blijft t.o.v. de politieke partijen en de vakbonden. Het staat buiten kijf dat de betrekkingen tussen de administratieve overheid en de autoriteiten van een gepolitiseerde Rijkswacht veel moeilijker zouden zijn vooral tijdens sociale conflicten. De beperkingen in de uitoefening van zekere vrijheden zoals die zijn voorzien in de tekst van het wetsontwerp, laten aan de medeburgers toe diezelfde vrijheden volledig uit te oefenen.

Door beperkingen van zijn eigen vrijheid te aanvaarden, zal de Rijkswachter objectiever kunnen optreden ter verdediging van het recht. Dit is een fundamentele waarborg voor de burgers van een democratische Staat.

Verscheidene commissieleden verenigden zich met de zienswijze van de Minister.

De Minister verzet zich tegen een verruiming op het stuk van de politieke rechten die toegekend worden aan de militairen. Hij herinnert eraan dat de tekst van het wetsontwerp de juiste weergave is van het Regeerakkoord.

In stemming gebracht worden de amendementen van de heer Dejardin op 1 stem na, eenparig verworpen.

Artikel 15 wordt aangenomen.

Artikel 16.

Het amendement (Stuk n° 373/5) van de heer Poswick wordt ingetrokken.

Het amendement (Stuk n° 373/3) van de heer Couteau dat ertoe strekt aan de Rijkswacht toe te laten zich aan te sluiten bij syndicale organisaties wordt verworpen.

Het amendement (Stuk n° 373/8) van de heer Dejardin strekt ertoe aan al de leden van de strijdkrachten de syndicale vrijheid te waarborgen, met uitzondering evenwel van het stakingsrecht. De Minister antwoordt dat de tekst van het wetsontwerp het Regeerakkoord weerspiegelt en verwijst naar de verklaring die hij in het kader van de bespreking van artikel 15 heeft afgelegd.

Het amendement van de heer Dejardin wordt, op 1 stem na, eenparig verworpen.

Een regeringsamendement (Stuk n° 373/7) strekt ertoe de tekst te verduidelijken: het ontzegt het stakingsrecht aan alle militairen en niet alleen aan de militairen van de Land-, Lucht- en Zeemacht.

Dit regeringsamendement wordt eenparig aangenomen. Artikel 16 wordt vervolgens aangenomen.

cice des activités politiques des militaires et en interdisant de porter l'uniforme ou de faire état de la qualité de militaire pendant ces activités.

En raison de la mission particulière de la Gendarmerie, il n'est pas possible d'accorder les mêmes droits aux membres de ce corps.

Un autre membre a demandé si les militaires pourront faire acte de candidature lors des élections.

Le Ministre a répondu que la chose est exclue, car toute participation active ou publique à la vie politique à un autre titre que ceux qui figurent aux deuxième et troisième alinéas du § 1 de l'article 15 est interdite.

L'amendement de M. Couteau a été rejeté.

Par voie d'amendement (Doc. n° 373/8), M. Dejardin entend permettre aux membres du personnel de la Gendarmerie d'adhérer librement au parti politique de leur choix. Il propose également d'élargir les droits politiques accordés aux membres des forces armées. Il souhaite éviter ainsi que certains membres des forces armées en soient victimes d'une discrimination. Il considère en outre comme inconcevable que les militaires ne disposent pas des mêmes droits que les citoyens ordinaires.

En exécutant sa mission, le maintien de l'ordre notamment, la Gendarmerie se doit d'être impartiale. Cela nécessite de sa part, selon le Ministre, une neutralité vis-à-vis des partis politiques et des syndicats. Il est hors de doute que les relations entre les autorités administratives et les autorités d'une Gendarmerie politisée seraient rendues bien plus difficiles, surtout en cas de conflits sociaux. Les restrictions prévues par le projet de loi en ce qui concerne l'exercice de certaines libertés, permettent aux concitoyens d'exercer complètement ces mêmes libertés.

Le fait d'admettre les limitations apportées à sa propre liberté permettra au gendarme de défendre plus objectivement le droit. Il s'agit en l'occurrence d'une garantie fondamentale pour les citoyens d'un Etat démocratique.

Plusieurs membres de la Commission se sont ralliés au point de vue du Ministre.

Le Ministre s'est opposé à toute extension des droits politiques à conférer aux militaires. Il a rappelé que le texte du projet de loi constitue le reflet fidèle de l'accord de gouvernement.

Mis aux voix, les amendements de M. Dejardin ont été rejetés à l'unanimité moins une voix.

L'article 15 a été adopté.

Article 16.

L'amendement de M. Poswick (Doc. n° 373/5) a été retiré.

L'amendement de M. Couteau (Doc. n° 373/3) visant à autoriser les membres du personnel de la Gendarmerie à s'affilier à des organisations syndicales a été rejeté.

L'amendement de M. Dejardin (Doc. n° 373/8) a pour objectif de garantir les libertés syndicales, à l'exception toutefois du droit de grève, à tous les membres des forces armées. Le Ministre a fait remarquer que le texte du projet de loi reflète l'accord de gouvernement et il s'est référé à la déclaration qu'il a faite dans le cadre de la discussion de l'article 15.

L'amendement de M. Dejardin a été rejeté à l'unanimité moins 1 voix.

Un amendement du Gouvernement (Doc. n° 373/7) vise à préciser le texte: il interdit à tous les militaires, et pas seulement aux militaires des Forces terrestres, aériennes et navales, le recours à la grève.

Cet amendement a été adopté à l'unanimité. L'article 16 a ensuite été adopté.

Artikel 17.

Een lid vraagt uitleg omtrent de « morele belangen van de Staat » waarvan in de tekst gewag wordt gemaakt. Er wordt geantwoord door het voorbeeld aan te halen van een militair, met opdracht in het buitenland, die door zijn houding, zijn handelingen of woorden werkelijk kan schaden aan het moreel belang van de Staat.

Dit artikel wordt aangenomen.

Artikelen 18, 19 en 20.

De amendementen (Stuk n° 373/8) van de heer Dejardin op deze artikelen strekken ertoe minder beperkingen op te leggen inzake cumulatie van ambten en betrekkingen in hoofde van het militair personeel en tevens een waarborg in te voeren om ook aan het lager personeel die cumulatiemogelijkheden te verlenen.

Een ander lid vraagt dat de afzonderlijke afwijkingen waarvan sprake is in artikel 19 van het wetsontwerp door de korpsverste zouden toegestaan worden.

De Minister antwoordt dat de tekst van het wetsontwerp volledig gelijklopend is met de cumulatieregels die van toepassing zijn op de staatsambtenaren en dat in § 2 van artikel 19 afwijkingen voorzien zijn voor al het militair personeel, het lager personeel inbegrepen. Zijns inziens mogen die afwijkingen niet worden toegestaan door de korpsversten omdat er alsdan geen eenvormige rechtspraak zou tot stand komen. Zulks zou uiteindelijk voor de belanghebbende personeelsleden nadelig zijn.

De Minister belooft dat de criteria zullen vastgelegd worden om de afwijkingen op het cumulatieverbod op een uniforme wijze toe te passen.

Na deze belofte trekt de heer Dejardin zijn amendementen in.

De heer Poswick trekt zijn amendement (Stuk n° 373/5) op artikel 19 in.

De artikelen 18, 19 en 20 worden vervolgens aangenomen.

Artikel 21.

De heer Poswick trekt zijn amendement in (Stuk n° 373/5).

De heer Dejardin dient een amendement in dat ertoe strekt de baldadigheden van de handelingen van een militair niet te aanzien als een tuchtrechtelijk vergrijp.

De bedoeling van dit amendement (Stuk n° 373/8), is te beletten dat lichamelijke en geestelijke geweldpleging zoals die welke verboden wordt door de overeenkomst van Genève en door de Europese Conventie van de Rechten van de Mens, als krijgstuchtelijke vergrijpen zouden worden beschouwd.

De Minister antwoordt dat deze bepaling de mogelijkheid biedt om bepaalde feiten van minder ernstige aard als tuchtvergrijp te bestraffen ofschoon ze normalerwijze tot de bevoegdheid van de strafrechter behoren.

In werkelijkheid beoogt men alleen sommige minder erge vergrijpen zoals het drankmisbruik. In elk geval beletten de voorschriften van dit artikel niet dat de zaak terzelfder tijd of afzonderlijk bij de strafrechtelijke instanties wordt aangehangig gemaakt. Inderdaad blijft het openbare Ministerie steeds bevoegd om iemand te vervolgen. Anderzijds kan de benadeelde te allen tijd rechtstreeks klacht neerleggen bij het gerecht.

Deze beschikking is dus niet strijdig met de bezorgdheid die aan het amendement ten grondslag ligt.

Terloops herinnert de Minister eraan dat de overdrijvingen begaan door sommige militairen in het nabije verleden door de Krijgsraad van Luik bestraft werden.

Article 17.

Un membre a demandé ce qu'il faut entendre par les « intérêts moraux de l'Etat », dont parle le texte. En réponse, le Ministre a cité l'exemple d'un militaire en mission à l'étranger et qui, par son attitude, ses actes ou ses paroles, peut réellement porter préjudice aux intérêts moraux de l'Etat.

Cet article a été adopté.

Articles 18, 19 et 20.

Les amendements présentés à ces articles par M. Dejardin (Doc. n° 373/5) visent à atténuer les restrictions concernant le cumul des fonctions et emplois dans le chef du personnel militaire et à créer également une garantie que de tels cumuls seront également autorisés pour le personnel subalterne.

Un autre membre a demandé que les dérogations particulières prévues à l'article 19 du projet de loi soient accordées par le chef de corps.

Le Ministre a répondu que le texte du projet de loi est parfaitement analogue aux règles de cumul appliquées aux membres du personnel de l'Etat, et qu'au § 2 de l'article 19 sont prévues des dérogations applicables à l'ensemble du personnel militaire, le personnel du cadre subalterne inclus. Ces dérogations ne peuvent, à son avis, être accordées par le chef de corps, car il en résulterait un manque d'uniformité dans la jurisprudence, ce qui désavantagerait finalement les membres du personnel intéressés.

Le Ministre a promis que des critères seront arrêtés afin d'appliquer uniformément les dérogations à l'interdiction du cumul.

Cette promesse étant faite, M. Dejardin a retiré son amendement.

M. Poswick a retiré son amendement à l'article 19 (Doc. n° 373/5).

Les articles 18, 19 et 20 ont ensuite été adoptés.

Article 21.

M. Poswick a retiré son amendement à cet article (Doc. n° 373/5).

M. Dejardin a présenté un amendement (Doc. n° 373/8), visant à ne plus considérer les excès dans les agissements d'un militaire comme une transgression disciplinaire.

Cet amendement entend éviter que la violence physique et morale, interdite par la Convention de Genève et par la Convention européenne des Droits de l'Homme, ne puisse être considérée comme une transgression disciplinaire.

Le Ministre a répondu que cette disposition donne la possibilité de punir en tant que transgressions disciplinaires certains faits relevant normalement de la compétence du juge pénal.

En réalité, on n'avait visé que certaines transgressions de moindre importance, telles que l'alcoolisme. En tout cas, les prescriptions de cet article n'empêchent pas que, simultanément ou séparément, les juridictions répressives ne soient saisies de l'affaire. En effet, le Ministère public restera toujours compétent pour entamer des poursuites contre quelqu'un. D'autre part, la partie lésée conservera toujours la possibilité de déposer une plainte auprès de la Justice.

Cette disposition n'est donc pas contraire à la préoccupation qui est à l'origine de l'amendement.

Le Ministre a rappelé incidemment que les exagérations commises dans un passé récent par certains militaires ont été sanctionnées par le Conseil de Guerre de Liège.

Na deze verklaring trekt de heer Dejardin zijn amendement in. Artikel 21 wordt aangenomen.

Artikel 22.

Het amendement (Stuk n° 373/5) van de heer Poswick wordt ingetrokken.

Het regeringsamendement (Stuk n° 373/7) dat in zekere mate tegemoetkomt aan de amendementen van de heren Gheysen en Mattheyssens wordt aangenomen. Dienvolgens trekken de heren Gheysen en Mattheyssens hun amendementen in (Stukken n° 373/6 en 373/4).

De amendementen (Stuk n° 373/8) van de heer Dejardin strekken ertoe het zwaar arrest alleen te behouden in geval van noodtoestand, bij mobilisatie en in staat van oorlog en, derhalve ook het licht arrest van meer dan vier dagen als zware straf te beschouwen.

De heer Dejardin oordeelt dat het niet meer past dat administratieve instanties vrijheidsberovende straffen zouden opleggen.

De Minister antwoordt dat het voorgestelde tuchtsysteem veel soepeler is dan het huidig systeem en dat het volstrekt onmisbaar is in de bijzondere gemeenschap die het leger is, en waar de mensen in eenheden en korpsen gegroepeerd zijn een straf te behouden die in bepaalde omstandigheden onmisbaar is om de cohesie van de strijdkrachten en de verstandhouding tussen die mensen, in stand te houden. Voorts wijst hij erop dat het zwaar arrest slechts opgelegd wordt voor zware feiten zoals onwettige afwezigheid, en dat deze straf niet kan uitgesproken worden zonder dat vooraf het advies van een tuchtraad werd ingewonnen.

In deze tuchtraad en ook in de tuchtraad van beroep kan de beklaagde zich doen bijstaan.

De Minister wijst er nog op dat de Regering artikel 27 van dit wetsontwerp reeds geamendeerd heeft om de uitvoering van deze zware straf enigszins te milderen.

Deze amendementen worden op 1 stem na eenparig verworpen.

Het gewijzigd artikel wordt vervolgens aangenomen.

Artikelen 23 en 24.

Deze artikelen worden aangenomen.

Artikelen 25 en 26.

De amendementen (Stuk n° 373/6) van de heer Gheysen strekken ertoe de uitvoering van de consignestraf en van het tuchtarrest te milderen.

De Minister merkt op dat de voorgestelde tuchtregeling veel minder streng is dan de huidige regeling. Men mag op deze weg niet verder gaan omdat de tucht in het leger onmisbaar is.

Na deze uitleg trekt de heer Gheysen zijn amendementen in.

Het amendement (Stuk n° 373/5) van de heer Poswick op artikel 26 dat een vormwijziging beoogt wordt aangenomen.

De artikelen 25 en 26 worden vervolgens aangenomen.

Après cet exposé, M. Dejardin a retiré son amendement. L'article 21 a été adopté.

Article 22.

L'amendement de M. Poswick (Doc. n° 373/5) a été retiré.

L'amendement du Gouvernement (Doc. n° 373/7), qui rencontre dans une certaine mesure les amendements de MM. Geysen et Mattheyssens (Doc. n° 373/6 et n° 373/4), a été adopté. En conséquence, MM. Gheysen et Mattheyssens ont retiré leurs amendements.

Les amendements de M. Dejardin (Doc. n° 373/8) visent à limiter les cas d'application des arrêts de rigueur à l'état d'urgence, à la mobilisation et à l'état de guerre et, dès lors, à considérer également des punitions majeures les arrêts simples de plus de 4 jours.

M. Dejardin estime en effet qu'il ne sied plus qu'une autorité administrative puisse infliger des peines privatives de liberté.

Le Ministre a répondu que le système disciplinaire proposé est bien plus libéral que le système actuel et qu'il est absolument indispensable, dans la communauté particulière que constitue l'armée dont les membres sont groupés en unités et en corps, de maintenir une punition nécessaire en certaines circonstances à la cohésion des forces armées et au maintien d'une bonne intelligence entre leurs membres. Il a, en outre, signalé que les arrêts de rigueur ne peuvent être infligés que pour des faits graves, tels que l'absence illégale, et que cette punition ne peut être prononcée sans l'avis d'un conseil de discipline.

Devant ce conseil de discipline ainsi que devant le conseil de discipline d'appel, le prévenu a la faculté de se faire assister.

Le Ministre a également signalé que le Gouvernement a déjà amendé l'article 27 du projet de loi afin de tempérer quelque peu l'exécution de cette punition majeure.

L'amendement a été rejeté à l'unanimité moins 1 voix.

L'article amendé a ensuite été adopté.

Articles 23 et 24.

Ces articles ont été adoptés.

Articles 25 et 26.

Des amendements de M. Gheysen (Doc. n° 373/6) visent à atténuer l'exécution de la consigne et des arrêts disciplinaires.

Le Ministre a signalé que le régime disciplinaire proposé est déjà bien moins sévère que le système actuel. Il ne peut être question de s'engager davantage dans cette voie, car la discipline est indispensable à l'armée.

A la suite de cette déclaration, M. Gheysen a retiré son amendement.

L'amendement de M. Poswick à l'article 26 (Doc. n° 373/5), qui vise à apporter une modification de pure forme a été adopté.

Les articles 25 et 26 ont ensuite été adoptés.

Artikel 27.

In verband met het amendement (Stuk n° 373/6) van de heer Gheysen verklaart de Minister dat het koninklijk besluit van 12 februari 1972 betreffende de militaire tuchtrechtspleging (*Belgisch Staatsblad* van 12 februari 1972) een tuchtraad en een tuchtraad van beroep heeft ingesteld. In de tuchtraad zetelt reeds een militair van dezelfde graad als de betrokken militair en in de tuchtraad van beroep zetelt een raadgever die een magistraat is van het Auditoraat generaal of van het Krijgsauditoraat.

De gestrafte militair mag zich voor een tuchtraad of een tuchtraad van beroep door een advocaat doen bijstaan. De overheid die bevoegd is om een zware straf op te leggen mag slechts uitspraak doen na het advies van een tuchtraad te hebben ingewonnen.

Wat de vrijheidsberovende straffen betreft verklaart de Minister dat het tuchtreglement streeft naar een grotere eenvormigheid op het stuk van beteugeling van de overtredingen begaan door miliciens enerzijds en door beroepsmilitairen anderzijds. Daarom wordt in het ontwerp de afzondering buiten de diensturen aan de beroepsmilitairen opgelegd zoals aan de miliciens. Deze straf moet gezien worden in het kader van de nieuwe straffen waarvan de waaier werd uitgebreid en de duur verminderd.

Het amendement van de heer Gheysen wordt ingetrokken.

De Regering stelt voor haar vroeger ingediend amendement (Stuk n° 373/7) als volgt te wijzigen :

« Het zwaar arrest brengt tijdens de duur van de straf de afzondering in een gesloten kamer met zich mee. De gestrafte militair neemt nochtans deel aan de normale dienst en aan de diensten van algemeen belang behalve in uitzonderlijke gevallen door de korpsversterke te beoordelen. »

Deze nieuwe tekst van artikel 27 wordt aangenomen.

Artikel 28.

Nadat de Regering een amendement (Stuk n° 373/7) heeft ingediend dat in zekere mate tegemoetkomt aan het amendement (Stuk n° 373/5) van de heer Poswick, trekt deze laatste zijn amendement in.

De heer Dejardin dient een amendement (Stuk n° 373/8) in waarbij beoogd wordt het aantal dagen zwaar arrest niet te verdubbelen zo het tuchtvergritip bedreven wordt tijdens een operatie die gelijkgesteld wordt met een gewapende operatie.

De Minister geeft toe dat de handhaving van de orde niet tot de essentiële opdrachten van de strijdkrachten behoort. Niettemin moet het voor een Regering mogelijk blijven om in uiterste nood en op uitdrukkelijk verzoek van de politiek verantwoordelijke instanties de strijdkrachten te belasten met een defensieve opdracht. Moest men het amendement van de heer Dejardin aannemen dan zou het niet meer mogelijk zijn de leden van de Rijkswacht dubbel te straffen voor fouten die begaan worden bij het handhaven van de orde.

Hierna wordt het amendement verworpen met 20 stemmen en 1 onthouding.

Het artikel wordt aangenomen.

Artikelen 29 tot 32.

Deze artikelen worden zonder bespreking aangenomen.

Artikel 33.

Het amendement (Stuk n° 373/5) van de heer Poswick wordt door de auteur ervan ingetrokken.

Het artikel wordt aangenomen.

Article 27.

En ce qui concerne l'amendement présenté par M. Gheysen (Doc. n° 373/6), le Ministre a déclaré que l'arrêté royal du 4 février 1972 relatif à la procédure disciplinaire militaire (*Moniteur belge* du 12 février 1972) prévoit un conseil de discipline et un conseil de discipline d'appel. Le Conseil de discipline comprend déjà un militaire du même grade que le militaire en cause et le conseil de discipline d'appel comprend un conseiller, magistrat de l'auditorat général ou de l'auditorat militaire.

Le Militaire puni à la faculté de se faire assister d'un avocat, devant un conseil de discipline ou un conseil de discipline d'appel. L'autorité habilitée à infliger une lourde peine ne peut statuer qu'après avoir pris l'avis du conseil de discipline.

Pour ce qui est des peines privatives de liberté, le Ministre a déclaré que le règlement de discipline tend à réaliser une plus grande uniformité dans le domaine de la répression des infractions commises par des miliciens, d'une part, et par des militaires de carrière, d'autre part. C'est pourquoi le projet prévoit l'isolement en dehors des heures de service tant pour les militaires de carrière que pour les miliciens. Il convient de considérer cette punition dans le cadre des punitions nouvelles dont l'éventail a été élargi et la durée diminuée.

L'amendement de M. Gheysen a été retiré.

Le Gouvernement a proposé de modifier comme suit l'amendement qu'il avait présenté antérieurement (Doc. n° 373/7) :

« Les arrêts de rigueur impliquent pendant la durée de la punition l'isolement dans un local fermé. Toutefois, sauf dans des cas exceptionnels à apprécier par le chef de corps, le militaire puni participe au service normal et aux services d'intérêt général. »

Ce nouveau texte de l'article 27 a été adopté.

Article 28.

Après présentation par le Gouvernement d'un amendement (Doc. n° 373/7) rencontrant dans une certaine mesure l'amendement de M. Poswick (Doc. n° 373/5), ce dernier a retiré le sien.

M. Dejardin a présenté un amendement (Doc. n° 373/8) qui vise à ne pas doubler le nombre de jours d'arrêts de rigueur lorsque la transgression disciplinaire est commise au cours d'une opération assimilée à une opération armée.

Le Ministre a reconnu que le maintien de l'ordre ne constitue pas une mission essentielle des forces armées. Néanmoins, le Gouvernement doit avoir la possibilité, en cas d'extrême nécessité et à la demande expresse des instances politiques responsables, de charger les forces armées d'une mission défensive. L'adoption de l'amendement ne permettrait plus d'infliger aux membres de la Gendarmerie une peine double pour les fautes commises au cours d'opération de maintien de l'ordre.

Mis aux voix, l'amendement de M. Dejardin a été rejeté par 20 voix et 1 abstention.

L'article a été adopté.

Articles 29 à 32.

Ces articles ont été adoptés sans discussion.

Article 33.

L'amendement de M. Poswick (Doc. n° 373/5) a été retiré par son auteur.

une uniformité plus grande dans le domaine de la répres-

Artikelen 34, 35 en 36.

Deze artikelen worden aangenomen.

Artikel 37.

De heer Poswich trekt zijn amendement (Stuk n° 373/5) in.

De door de Regering voorgestelde nieuwe tekst (Stuk n° 373/7) wordt vervolgens aangenomen.

Artikel 38.

Het amendement (Stuk n° 373/5) van de heer Poswich op dit artikel alsmede de amendementen van dezelfde auteur die ertoe strekken een artikel 38*bis* en een artikel 38*ter* in te voegen, worden ingetrokken.

Artikel 38 wordt aangenomen.

Artikel 39.

Dit artikel wordt zonder bespreking aangenomen.

Artikel 40.

Nadat de heer Poswich zijn amendement (Stuk n° 373/5) heeft ingetrokken, wordt de door de Regering gewijzigde tekst aangenomen (Stuk n° 373/7).

Artikel 41.

De heer Poswich trekt zijn amendement (Stuk n° 373/5) in.

De door de Regering gewijzigde tekst (Stuk n° 373/7) wordt aangenomen.

Artikel 42.

In de Nederlandse tekst wordt het woord « vergaat » vervangen door het woord « verjaart ».

Dit artikel wordt vervolgens aangenomen.

Artikel 43.

Het amendement (Stuk n° 373/5) van de heer Poswich wordt door de auteur ervan ingetrokken.

Het regeringsamendement (Stuk n° 373/7), waarbij een nieuwe tekst voor artikel 43 wordt voorgesteld, wordt aangenomen.

Artikel 44.

Het amendement (Stuk n° 373/5) van de heer Poswich op artikel 44 en het amendement van dezelfde auteur ertoe strekkend een artikel 44*bis* (nieuw) in te voegen, worden ingetrokken.

Het door de Regering gewijzigd artikel 44 wordt aangenomen (Stuk n° 373/7).

Artikel 45.

Dit artikel wordt aangenomen nadat de heer Poswich zijn amendement (Stuk n° 373/5) heeft ingetrokken.

Articles 34, 35 et 36.

Ces articles ont été adoptés.

Article 37.

M. Poswick a retiré son amendement (Doc. n° 373/5).

Le nouveau texte présenté par le Gouvernement (Doc. n° 373/7) a ensuite été adopté.

Article 38.

L'amendement présenté par M. Poswick (Doc. n° 373/5) à cet article ainsi que les amendements du même auteur visant à insérer un article 38*bis* et un article 38*ter* (nouveaux) ont été retirés.

L'article 38 a été adopté.

Article 39.

Cet article a été adopté sans discussion.

Article 40.

Après que M. Poswick ait retiré son amendement (Doc. n° 373/5), le texte modifié par le Gouvernement (Doc. n° 373/7) a été adopté.

Article 41.

M. Poswick a retiré son amendement (Doc. n° 373/5).

Le texte modifié par le Gouvernement (Doc. n° 373/7) a été adopté.

Article 42.

Dans le texte néerlandais, le mot « vergaat » a été remplacé par le mot « verjaart ».

Cet article a ensuite été adopté.

Article 43.

L'amendement de M. Poswick (Doc. n° 373/5) a été retiré par son auteur.

L'amendement du Gouvernement (Doc. n° 373/7) proposant un nouveau texte pour l'article 43 a été adopté.

Article 44.

L'amendement présenté par M. Poswick à cet article (Doc. n° 373/5), ainsi que l'amendement du même auteur visant à insérer un article 44*bis* (nouveau) ont été retirés.

L'article 44 modifié par le Gouvernement a été adopté (Doc. n° 373/7).

Article 45.

Cet article a été adopté après que M. Poswick ait retiré son amendement (Doc. n° 373/5).

Artikelen 46, 46bis en 46ter.

Artikel 46 en de Regeringsamendementen (Stuk n° 373/2) die ertoe strekken een artikel 46bis (nieuw) en een 46ter (nieuw) in te voegen, worden aangenomen.

Artikel 47.

De door de Regering ingediende amendementen (Stuk n° 373/7) en het gewijzigde artikel worden aangenomen.

* * *

Het gewijzigde ontwerp zoals het hierna voorkomt wordt aangenomen met 18 stemmen en 2 onthoudingen.

De Verslaggever,

F. TANGHE.

De Voorzitter,

M. REMACLE.

Articles 46, 46bis et 46ter.

L'article 46 ainsi que les amendements du Gouvernement (Doc. n° 373/7) visant à insérer un article 46bis (nouveau) et un article 46ter (nouveau) ont été adoptés.

Article 47.

Les amendements présentés par le Gouvernement (Doc. n° 373/7) et l'article modifié ont été adoptés.

* * *

Le projet modifié, tel qu'il figure ci-après, a été adopté par 18 voix et 2 abstentions.

Le Rapporteur,

F. TANGHE.

Le Président,

M. REMACLE.

TEKST AANGENOMEN DOOR DE COMMISSIE.

TEXTE ADOPTE PAR LA COMMISSION.

EERSTE TITEL.

TITRE PREMIER.

REGELEN VAN DE MILITAIRE DEONTOLOGIE.

REGLES DE LA DEONTOLOGIE MILITAIRE.

EERSTE HOOFDSTUK.

CHAPITRE PREMIER.

Personen op wie deze wet van toepassing is.

Des personnes soumises à la présente loi.

Artikel 1.

Article 1.

§ 1. — Behoudens tegenstrijdige bepalingen is deze wet van toepassing :

§ 1er. — Sauf dispositions contraires, la présente loi est applicable :

1° a. op de dienstplichtigen die de hoedanigheid van militair hebben verkregen, terwijl ze betrokken zijn bij de verrichtingen voor het overgeven van het contingent aan de militaire overheid;

1° a. aux miliciens ayant acquis la qualité de militaire, pendant qu'ils participent aux opérations de remise du contingent à l'autorité militaire;

b. op de militairen die op grond van wettelijke verplichtingen dienstperiodes moeten volbrengen, vanaf de dag welke voor de oproeping of de wederoproeping onder de wapens bepaald is, tot daags vóór de dag waarop zij met onbepaald verlof worden gezonden, in disponibiteit worden gesteld of terug in de werfreserve worden opgenomen;

b. aux militaires astreints à des périodes de service en vertu d'obligations légales, depuis le jour fixé pour l'appel ou le rappel sous les armes jusqu'à la veille du jour où ils sont placés en congé illimité, en disponibilité ou reversés dans la réserve de recrutement;

c. op de reservemilitairen die, met het oog op hun training, prestaties van korte duur verrichten, gedurende de duur van deze prestaties;

c. aux militaires de réserve effectuant des prestations de courte durée en vue de leur entraînement, pendant la durée de ces prestations;

2° op de andere militairen, welke hun statutaire stand ook moge zijn.

2° aux autres militaires, quelle que soit leur position statutaire.

§ 2. — Voor de toepassing van de bepalingen van deze wet worden de militairen waarvan sprake in § 1, 2°, « militairen van de actieve kaders » genoemd.

§ 2. — Pour l'application des dispositions de la présente loi, les militaires cités au § 1er, 2°, sont dits « militaires des cadres actifs ».

Art. 2.

Art. 2.

Deze wet is van toepassing op degenen die van de dienst zijn uitgesloten en op degenen die uit het leger werden weggezonden als bedoeld in artikel 15, § 4, van de gecoördineerde dienstplichtwetten, gedurende de periode waarin zij ter beschikking van de Minister van Landsverdediging zijn.

La présente loi est applicable aux exclus du service et aux renvoyés de l'armée dont il est question à l'article 15, § 4, des lois coordonnées sur la milice, pendant qu'ils sont à la disposition du Ministre de la Défense nationale.

Art. 3.

Art. 3.

Bij een in Ministerraad overlegd besluit kan de Koning, in oorlogstijd, de personen die in een militaire graad of rang zijn aangesteld of gelijkgesteld, onder toepassing van deze wet of van sommige bepalingen ervan doen vallen.

En temps de guerre, le Roi peut, par arrêté délibéré en Conseil des Ministres, rendre les dispositions de la présente loi, ou certaines d'entre elles, applicables aux personnes qui sont assimilées ou commissionnées à un grade ou à un rang militaire.

Art. 4.

Art. 4.

De Koning kan de militairen die niet tot de actieve kaders behoren en niet onder de wapens zijn alsmede de gewezen militairen, gedurende de tijd dat zij de militaire kledij dragen, onder toepassing van deze wet of van sommige bepalingen ervan doen vallen.

Le Roi peut rendre les dispositions de la présente loi, ou certaines d'entre elles, applicables aux militaires autres que ceux des cadres actifs, qui ne sont pas présents sous les armes, ainsi qu'aux anciens militaires, pour le temps pendant lequel ils revêtent la tenue militaire.

HOOFDSTUK II.

De militaire hiërarchie.

Art. 5.

De militaire hiërarchie steunt op de graad en op de anciënniteit.

Een militair is de meerdere van een ander militair wanneer hij bekleed is met een hogere graad of wanneer hij, in dezelfde graad, meer anciënniteit heeft.

Art. 6.

Het gezag wordt, binnen het raam van de algemene tucht, gewoonlijk door de hiërarchische meerdere uitgeoefend.

Binnen de perken van de functies die hem werden toevertrouwd, wordt nochtans, met de meerdere gelijkgesteld de militair die gezag heeft over een andere militair bij toepassing hetzij van wets- of verordeningsbepalingen hetzij van vaststaande of tijdelijke orders, waaraan beiden onderworpen zijn.

Art. 7.

Het commando komt tot uiting door middel van bevelen. Deze zijn de uitdrukking van de wil van de meerdere die gehoorzaamd wil worden.

Art. 8.

Het bevel moet op de dienst betrekking hebben, dit wil zeggen op de uitvoering van de opdrachten welke op grond van zijn staat of van zijn ambt rusten op de militair die het bevel krijgt.

HOOFDSTUK III.

Plichten en rechten van de militairen.

Art. 9.

De militairen moeten, onder alle omstandigheden :

1° het land moedig en gewetensvol dienen, zo nodig op gevaar van hun leven;

2° nauwgezet alle dienstverplichtingen vervullen die hun worden opgelegd door de Grondwet, door wets- en verordeningsbepalingen alsook door de reglementen, onderrichtingen en bevelen die op de krijgsmacht toepassing vinden;

3° eerbiedig zijn tegenover het Staatshoofd, de grondwettelijke machten en de instellingen van de Staat;

4° alles vermijden wat afbreuk kan doen aan de eer of de waardigheid van hun staat en van hun ambt;

5° zich onthouden van zich in te laten met enige werkzaamheid die in strijd is met de Grondwet en de wetten van het Belgische volk.

Art. 10.

De militairen mogen niet afwezig zijn in hun dienst zonder toelating of rechtvaardiging.

CHAPITRE II.

De la hiérarchie militaire.

Art. 5.

La hiérarchie militaire est basée sur le grade et l'ancienneté.

Un militaire est le supérieur d'un autre militaire s'il est revêtu d'un grade plus élevé que lui, ou s'il est plus ancien que lui, dans le même grade.

Art. 6.

L'autorité est normalement exercée par le supérieur hiérarchique dans le cadre de la discipline générale.

Toutefois, le militaire qui est habilité à exercer une autorité sur un autre militaire en vertu soit de dispositions législatives ou réglementaires, soit d'ordres permanents ou momentanés, auxquels tous deux sont soumis, est assimilé au supérieur dans les limites des fonctions qui lui sont ainsi dévolues.

Art. 7.

Le commandement se manifeste par des ordres. Ceux-ci sont l'expression de la volonté du supérieur qui veut être obéi.

Art. 8.

L'ordre doit avoir pour objet le service, c'est-à-dire, l'exécution des missions incombant au militaire qui le reçoit, en raison de son état ou de sa fonction.

CHAPITRE III.

Des devoirs et des droits des militaires.

Art. 9.

Les militaires doivent, en toutes circonstances :

1° servir le pays avec conscience et courage, au besoin au péril de leur vie;

2° accomplir consciencieusement toutes les obligations de service qui leur sont imposées par la Constitution, les dispositions législatives ou réglementaires ainsi que par les règlements, instructions et ordres applicables aux forces armées;

3° être respectueux du chef de l'Etat, des pouvoirs constitutionnels et des institutions de l'Etat;

4° éviter de compromettre l'honneur ou la dignité de leur état et de leur fonction;

5° s'abstenir de se livrer à toute activité qui est en opposition avec la Constitution et les lois du peuple belge.

Art. 10.

Les militaires ne peuvent s'absenter du service sans autorisation ou justification.

Art. 11.

§ 1. — De meerderen oefenen hun gezag uit met koraatheid, billijkheid en correctheid.

Zij zijn verantwoordelijk voor de bevelen die zij geven en staan in voor de eenheid die hun wordt toevertrouwd alsook voor de goede werking van de dienst. Zij zijn eveneens verantwoordelijk voor de door hun ondergeschikten veroorzaakte ongeregeldeheden, wanneer deze zich hebben kunnen voordoen wegens hun nalatigheid of hun overdreven inschikkelijkheid.

§ 2. — De militairen moeten getrouw de bevelen uitvoeren, die hun door hun meerderen in het belang van de dienst worden gegeven.

Een bevel mag nochtans niet worden uitgevoerd wanneer deze uitvoering kennelijk het plegen van een misdaad of een wandbedrijf kan meebrengen.

Art. 12.

§ 1. — De meerdere moet aan zijn ondergeschikten het voorbeeld geven, tegenover hen rechtschapen zijn en hun waardigheid eerbiedigen.

§ 2. — De ondergeschikte zal steeds eerlijk tegenover zijn meerderen handelen, zich tegenover hen eerbiedig aanstellen en in de uitoefening van zijn functies, indien de omstandigheden zulks vereisen, blijk geven van initiatief.

Art. 13.

§ 1. — Zelfs na hun ambtsneerlegging is het de militairen verboden de informatie die zij zouden kennen en die van nature of krachtens de voorschriften der militaire autoriteiten een geheim of vertrouwelijk karakter zouden hebben, bekend te maken aan personen die niet gerechtigd zijn daarvan kennis te nemen.

§ 2. — De bepalingen van § 1 mogen geenszins een belemmering betekenen voor de verdediging van alle persoonlijke rechten.

§ 3. — De militair is verplicht handelingen die strekken tot het gewelddadig omverwerpen van de bij Grondwet of wet gevestigde machten en instellingen, rechtstreeks aan de Minister van Landsverdediging of aan de gerechtelijke overheid kenbaar te maken.

Art. 14.

De militairen genieten dezelfde rechten als de Belgische burgers. De wijze waarop sommige dezer rechten worden uitgeoefend, wordt bij deze wet bepaald.

Art. 15.

§ 1. — Het is militairen verboden zich in te laten met politieke activiteiten in het leger.

Op de leden van de rijkswacht na mogen militairen lid worden van een politieke partij van hun keuze en er de aan hun lidmaatschap verbonden rechten uitoefenen.

Zij mogen er echter geen andere ambten vervullen dan die van deskundige, raadgever of lid van een studiecentrum.

Iedere andere actieve of publieke deelname aan het politieke leven in een andere hoedanigheid, zelfs buiten de dienst, is hun verboden.

Art. 11.

§ 1er. — Les supérieurs exercent leur autorité avec fermeté, équité et correction.

Ils sont responsables des ordres qu'ils donnent et répondent de l'unité qui leur est confiée ainsi que du bon fonctionnement du service. Ils sont également responsables des désordres causés par leurs subordonnés, lorsque ces désordres ont pu se commettre du fait de leur négligence ou leur excès de tolérance.

§ 2. — Les militaires doivent exécuter fidèlement les ordres qui leur sont donnés par leurs supérieurs dans l'intérêt du service.

Un ordre ne peut cependant être exécuté si cette exécution peut entraîner manifestement la perpétration d'un crime ou d'un délit.

Art. 12.

§ 1er. — Le supérieur doit donner l'exemple à ses subordonnés, être loyal envers eux et respecter leur dignité.

§ 2. — Le subordonné agira toujours loyalement vis-à-vis de ses supérieurs, se montrera respectueux envers eux et fera preuve, si les circonstances l'exigent, d'initiative dans l'exercice de ses fonctions.

Art. 13.

§ 1er. — Il est interdit aux militaires, même après cessation de leurs fonctions, de révéler à des personnes non autorisées à les connaître, les informations dont ils auraient eu connaissance et qui auraient un caractère secret ou confidentiel en raison de leur nature ou des prescriptions des autorités militaires.

§ 2. — Les dispositions du § 1er ne peuvent en aucune manière constituer une entrave à la défense de tous les droits individuels.

§ 3. — Le militaire est tenu de révéler directement au Ministre de la Défense nationale ou à l'autorité judiciaire les menées tendant à renverser par la force les pouvoirs et les institutions établies par la Constitution ou par la loi.

Art. 14.

Les militaires jouissent de tous les droits dont jouissent les citoyens belges. La manière dont certains de ces droits sont exercés est définie dans la présente loi.

Art. 15.

§ 1er. — Il est interdit aux militaires de se livrer à des activités politiques au sein de l'armée.

A l'exception des membres de la gendarmerie, les militaires peuvent s'affilier au parti politique de leur choix et y exercer les droits afférents à leur qualité de membre.

Ils ne peuvent toutefois y remplir d'autres fonctions que celles d'expert, de conseiller ou de membre d'un centre d'étude.

Toute autre participation active ou publique à la vie politique à un autre titre leur est interdite, même en dehors du service.

§ 2. — Op ieder oogenblik moeten de militairen zich, in het kader van hun politieke activiteit, ervan onthouden de militaire kledij te dragen en gewag te maken van hun militaire hoedanigheid.

§ 3. — Het is de leden van de rijkswacht verboden hun medewerking te verlenen aan bewegingen, groeperingen, organisaties of verenigingen met politieke oogmerken. Zij moeten zich ervan onthouden openlijk uiting te geven aan hun politieke overtuiging.

Het is de leden van de rijkswacht bovendien verboden bij voornoemde bewegingen, groeperingen, organisaties of verenigingen aan te sluiten.

Art. 16.

§ 1. — De militairen van de actieve kaders van de land-, de lucht- en de zeemacht mogen aansluiten hetzij bij de erkende verenigingen van het militair personeel, hetzij bij de syndicale organisaties die als representatief erkend worden voor het overheidspersoneel.

§ 2. — De leden van het personeel van de rijkswacht mogen aansluiten bij door de Koning erkende beroepsverenigingen, die uitsluitend leden van dit personeel in actieve dienst of op rust gesteld groeperen en waarvan de statuten uitdrukkelijk bepalen dat de meerderheid van de leden van de raad van beheer leden van de actieve kaders in werkelijke dienst zijn.

§ 3. — De militairen wordt elke vorm van staking ontzegd.

Art. 17.

De militairen moeten de morele en materiële belangen van de Staat behartigen. Zij dragen er zorg voor dat het personeel zijn dienstverplichtingen nauwgezet nakomt; zij staan in voor een goed gebruik en voor de bewaring van de materiële en financiële middelen die hun ter beschikking worden gesteld of waarvoor zij verantwoordelijk zijn.

HOOFDSTUK IV.

Cumulatie van ambten en betrekkingen.

Art. 18.

Onverminderd de bij de bijzondere wetten bepaalde onverenigbaarheden mogen de militairen van de actieve kaders noch zelf, noch door tussenpersonen andere betrekkingen, beroepen of bezigheden, zowel in de openbare als in de privé-sector uitoefenen, tenware zij daarvoor niet worden betaald.

Daarenboven mogen zijn geen enkele opdracht aanvaarden, noch enige dienst verlenen in een bedrijf met winst-oogmerk, zelfs wanneer zij daarvoor niet worden betaald.

Art. 19.

Afzonderlijke afwijkingen mogen door de Minister van Landsverdediging worden toegestaan :

1° wanneer het bijkomende betrekkingen, beroepen of bezigheden van openbaar belang betreft, die in verband staan met het onderwijs of waarvoor speciale kennis of bijzondere aanleg is vereist;

§ 2. — En tout temps, les militaires doivent s'abstenir dans le cadre de leur activité politique de porter la tenue militaire et de faire état de leur qualité militaire.

§ 3. — Il est interdit aux membres de la gendarmerie de prêter leur concours à des mouvements, groupements, organisations ou associations poursuivant des fins politiques. Ils s'abstiendront de manifester publiquement leurs opinions politiques.

En outre, il est interdit aux membres de la gendarmerie de s'affilier aux mouvements, groupements, organisations ou associations précitées.

Art. 16.

§ 1er. — Les militaires des cadres actifs des forces terrestres, aérienne et navale peuvent s'affilier soit à des associations syndicales reconnues, soit à des associations syndicales reconnues comme représentatives du personnel de la fonction publique.

§ 2. — Les membres du personnel de la gendarmerie peuvent s'affilier à des associations professionnelles, agréées par le Roi, groupant exclusivement des membres de ce personnel en service actif ou pensionnés, et dont les statuts prévoient expressément que la majorité des membres du conseil d'administration sont des membres des cadres actifs en activité de service.

§ 3. — Toute forme de grève est interdite aux militaires.

Art. 17.

Les militaires doivent veiller à la sauvegarde des intérêts moraux et matériels de l'Etat. Ils veillent à ce que le personnel accomplisse consciencieusement ses obligations de service; ils répondent du bon usage et de la conservation des moyens matériels et financiers qui sont mis à leur disposition ou dont ils ont la charge.

CHAPITRE IV.

Du cumul des fonctions et emplois.

Art. 18.

Sans préjudice des incompatibilités prévues par les lois particulières, les militaires des cadres actifs ne peuvent exercer ni par eux-mêmes ni par personnes interposées, d'autres emplois, professions ou occupations publics ou privés, sauf s'ils les exercent gratuitement.

Ils ne peuvent en outre accepter aucun mandat ni prêter aucun service même gratuit dans les entreprises à but lucratif.

Art. 19.

Des dérogations particulières peuvent être accordées par le Ministre de la Défense nationale :

1° dans les cas d'emplois, professions ou occupations accessoires d'intérêt public se rapportant à l'enseignement ou exigeant des aptitudes ou des connaissances spéciales;

2° wanneer het bijkomende betrekkingen, beroepen of bezigheden betreft die het algemeen belang van de dienst niet in het gedrang brengen.

De toestemming moet vooraf worden verleend. Zij kan steeds worden ingetrokken.

Art. 20.

Dit hoofdstuk is niet van toepassing op de militairen van de actieve kaders wanneer zij, naar gelang van de categorie waartoe zij behoren, op non-activiteit wegens persoonlijke aangelegenheden of met buitengewoon verlof zijn.

TITEL II.

BETEUGELING IN TUCHTZAKEN.

EERSTE HOOFDSTUK.

Krijgstuchtelijke vergrijpen.

Art. 21.

§ 1. — Het niet-naleven van de bepalingen van Titel I is een tuchtrechtelijk vergrijp dat, naargelang van de aspecten die aan ieder bijzonder geval eigen zijn, de toepassing van een der in hoofdstuk II opgesomde straffen tot gevolg kan hebben.

§ 2. — Een tuchtrechtelijk vergrijp is eveneens de daad van de militair die :

1° zijn kleine uitrustingsstukken verkoopt, weggeeft, uitwisselt, verpand, beschadigt, vernietigt of op om het even welke wijze doet verdwijnen;

2° met andere militairen twist, baldadig of onbeschoft is ten opzichte van andere militairen, voor zover deze handelingen aan de onstuimigheid van de dader te wijten zijn;

3° ten nadele van andere militairen of van de Staat niet belangrijke zaken ontvreemdt.

HOOFDSTUK II.

Tuchtstraffen.

Art. 22.

§ 1. — De tuchtstraffen zijn :

1° voor de dienstplichtigen en de vrijwilligers die hun eerste dienstverbintenis of wederdienstneming volbrengen :

- a. de terechtwijzing;
- b. de vermaning;
- c. het consigne van eenmaal tot viermaal vier uren;
- d. het eenvoudig arrest van 1 tot 8 dagen;
- e. het zwaar arrest van 1 tot 4 dagen ».

2° voor de andere militairen :

- a. de terechtwijzing;
- b. de vermaning;
- c. het eenvoudig arrest van 1 tot 8 dagen;
- d. het zwaar arrest van 1 tot 4 dagen.

2° dans les cas d'emplois, professions ou occupations accessoires ne compromettant pas l'intérêt général du service.

L'autorisation doit être préalable. Elle est toujours révocable.

Art. 20.

Ne tombent pas sous l'application du présent chapitre, les militaires des cadres actifs qui, selon la catégorie à laquelle ils appartiennent, sont en non-activité pour congés personnelles ou en congé exceptionnel.

TITRE II.

LA REPRESSION DISCIPLINAIRE.

CHAPITRE PREMIER

Les transgressions disciplinaires.

Art. 21.

§ 1er. — Tout manquement aux dispositions du Titre I constitue une transgression disciplinaire qui peut entraîner, selon les aspects propres à chaque cas, l'application de l'une des punitions disciplinaires énumérées au chapitre II.

§ 2. — Est également une transgression disciplinaire le fait pour les militaires :

1° de vendre, donner, échanger, mettre en gage, endommager, détruire ou faire disparaître d'une manière quelconque leurs effets de petit équipement;

2° de se quereller, de se livrer à des excès ou faire preuve d'insolence envers d'autres militaires, pour autant que ces actes soient dus à l'impétuosité de leur auteur;

3° de commettre un larcin au détriment d'autres militaires ou de l'Etat.

CHAPITRE II.

Les punitions disciplinaires.

Art. 22.

§ 1er. — Les punitions disciplinaires sont :

1° pour les miliciens et pour les volontaires qui accomplissent leur premier engagement ou rengagement :

- a. le rappel à l'ordre;
- b. la remontrance;
- c. la consigne de une à quatre fois quatre heures;
- d. les arrêts simples de 1 à 8 jours;
- e. les arrêts de rigueur de 1 à 4 jours.

2° pour les autres militaires :

- a. le rappel à l'ordre;
- b. la remontrance;
- c. les arrêts simples de 1 à 8 jours;
- d. les arrêts de rigueur de 1 à 4 jours.

§ 2. — Voor de toepassing van deze wet worden de tuchtstraffen ingedeeld in zware en lichte straffen.

De zware straffen zijn :

- voor de officieren, het zwaar arrest en het eenvoudig arrest;
- voor de andere militairen, het zwaar arrest.

De andere straffen zijn lichte straffen.

Art. 23.

De terechtwijzing is de waarschuwing welke door de meerdere wordt gegeven aan de militair die de regelen van de tucht overtreden heeft.

Art. 24.

De vermaning is de berisping welke door de meerdere wordt gegeven aan de militair die de regelen van de tucht overtreden heeft.

Art. 25.

Het consigne brengt met zich mee dat het tijdens de volledige duur van de straf :

- 1° vereist is, buiten de diensturen, bij de eenheid aanwezig te zijn;
- 2° vereist is aan de diensten van algemeen belang deel te nemen;
- 3° verboden is zich naar de kantine, de rookzaal of een andere ontspanningsgelegenheid te begeven.

Art. 26.

Het eenvoudig arrest brengt met zich mee dat het tijdens de volledige duur van de straf :

- 1° voor de dienstplichtigen, vereist is bij de eenheid aanwezig te zijn;
- 2° vereist is aan de normale dienst en de diensten van algemeen belang deel te nemen;
- 3° verboden is zich naar de kantine, de rookzaal of een andere ontspanningsgelegenheid te begeven.

Art. 27.

Het zwaar arrest brengt tijdens de duur van de straf de afzondering in een gesloten kamer met zich mee. De gestrafte militair neemt nochtans deel aan de normale dienst en aan de diensten van algemeen belang behalve in uitzonderlijke gevallen door de korpsverster te beoordelen.

Art. 28.

Het zwaar arrest kan tot ten hoogste 8 dagen worden uitgebreid :

- 1° indien het krijgstuchtelijk vergrijp bedreven werd tijdens een gewapende operatie of een daarmee gelijkgestelde operatie;
- 2° bij recidive.

§ 2. — Pour l'application de la présente loi, les punitions disciplinaires se subdivisent en punitions majeures et en punitions mineures.

Les punitions majeures sont :

- pour les officiers, les arrêts de rigueur et les arrêts simples;
- pour les autres militaires, les arrêts de rigueur.

Les autres punitions sont des punitions mineures.

Art. 23.

Le rappel à l'ordre est l'admonestation que donne le supérieur au militaire qui a enfreint la discipline.

Art. 24.

La remontrance est la réprimande que donne le supérieur au militaire qui a enfreint la discipline.

Art. 25.

La consigne implique pendant la durée de la punition :

- 1° la présence à l'unité en dehors des heures de service;
- 2° la participation aux services d'intérêt général;
- 3° l'interdiction de se rendre à la cantine, à la tabagie ou dans un autre lieu de délassement.

Art. 26.

Les arrêts simples impliquent pendant la durée de la punition :

- 1° la présence à l'unité pour les miliciens;
- 2° la participation au service normal et aux services d'intérêt général;
- 3° l'interdiction de se rendre à la cantine, à la tabagie ou dans un autre lieu de délassement.

Art. 27.

Les arrêts de rigueur impliquent, pendant la durée de la punition, l'isolement dans un local fermé. Toutefois le militaire puni d'arrêts de rigueur participe au service normal et aux services d'intérêt général sauf dans les cas exceptionnels à apprécier par le chef de corps.

Art. 28.

Les arrêts de rigueur peuvent être portés à 8 jours maximum :

- 1° si la transgression disciplinaire est commise pendant la durée d'une opération armée ou d'une opération assimilée à celle-ci;
- 2° en cas de récidive.

Een militair bevindt zich in een toestand van recidive wanneer hij zich binnen een termijn van zes maanden schuldig maakt aan een krijgstuchtelijk vergriep dat van dezelfde aard is als de feiten waarvoor hij werd veroordeeld of tuchtrechtelijk gestraft.

Deze termijn neemt een aanvang op de dag waarop de militair definitief van de eerste straf in kennis wordt gesteld.

Art. 29.

§ 1. — De terechtwijzing wordt slechts op het strafblad ingeschreven indien de betrokken militair, vóór zijn overplaatsing, opnieuw wordt gestraft door de officier die hem deze straf heeft opgelegd.

§ 2. — De andere tuchtstraffen worden op het strafblad ingeschreven wanneer zij definitief uitgesproken zijn.

HOOFDSTUK III.

De tuchtrechtspleging.

EERSTE AFDELING.

De bevoegdheid.

Art. 30.

Voor de toepassing van deze afdeling moet onder meerdere verstaan worden, de militair die beantwoordt aan de bepaling vermeld in artikel 6, 2^e lid, van deze wet.

Wanneer deze militair echter genoodzaakt is een militair met meer anciënniteit of met een hogere graad te straffen, moet hij de zaak verwijzen naar diegene onder zijn meerderen die een hogere graad heeft dan de dader van het tuchtvergriep. De meerdere doet uitspraak.

Art. 31.

§ 1. — Alleen de meerdere, die ten opzichte van de betrokken militair het ambt van korpscommandant waarneemt, heeft het recht om te straffen.

Een korpscommandant is gemachtigd zijn bevoegdheid om te straffen volledig of gedeeltelijk over te dragen aan de officier die het bevel voert over een detachement of post die afgezonderd is.

§ 2. — De lichte straffen mogen evenwel opgelegd worden door de meerdere die ten opzichte van de betrokken militair het ambt van eenheidscommandant waarneemt.

Art. 32.

Iedere meerdere van een overheid die een straf heeft opgelegd, mag, bij ontstentenis van een beroep, een straf wijzigen, vernietigen of de uitvoering ervan schorsen. Hij mag evenwel die beslissing slechts treffen na het advies te hebben ingewonnen van de overheid die de straf heeft opgelegd.

Hij mag de straf slechts verzwaren na de gestrafte militair te hebben gehoord die, in dit geval, beroep mag aantekenen.

Est en état de récidive, le militaire qui commet dans un délai de six mois une transgression disciplinaire de même nature que celle pour laquelle il a été condamné ou puni.

Ce délai prend cours au jour de la notification définitive de la première punition.

Art. 29.

§ 1er. — Le rappel à l'ordre n'est inscrit au feuillet de punitions que si le militaire en cause est puni une nouvelle fois, avant sa mutation, par l'officier qui lui a infligé cette punition.

§ 2. — Les autres punitions disciplinaires sont inscrites au feuillet de punitions lorsqu'elles sont prononcées de façon définitive.

CHAPITRE III.

La procédure disciplinaire.

SECTION PREMIERE.

La compétence.

Art. 30.

Pour l'application de la présente section, il faut entendre par supérieur le militaire qui répond à la définition citée à l'article 6, 2e alinéa de la présente loi.

Toutefois, lorsque ce supérieur est amené à devoir punir un militaire plus ancien ou revêtu d'un grade plus élevé, il doit déléguer l'affaire à celui de ses supérieurs dont le grade est plus élevé que celui de l'auteur de la transgression disciplinaire. Il est statué par ce supérieur.

Art. 31.

§ 1er. — Le droit de punir appartient au supérieur qui exerce les attributions de chef de corps à l'égard du militaire en cause.

Un chef de corps peut déléguer tout ou partie de son pouvoir de punir à l'officier commandant un détachement ou un poste isolé.

§ 2. — Les punitions mineures peuvent toutefois être infligées par le supérieur qui exerce les attributions du commandant d'unité à l'égard du militaire en cause.

Art. 32.

Tout supérieur d'une autorité qui a infligé une punition peut, en l'absence d'appel, modifier, annuler une punition ou en suspendre l'exécution. Toutefois, il ne peut prendre cette décision qu'après avoir pris l'avis de l'autorité qui a puni.

Il ne peut aggraver la punition qu'après avoir entendu le militaire puni qui, dans ce dernier cas, peut interjeter appel.

Art. 33.

De territoriale commandanten oefenen het recht om te straffen uit ten opzichte van de militairen die de krijgstucht overtreden wanneer zij naar hun haardstede worden gezonden alvorens met onbepaald verlof te worden geplaatst.

Art. 34.

Is een opperofficier in een zaak betrokken, dan wordt het recht om te straffen uitgeoefend door een tuchtcomité dat is samengesteld uit drie luitenant-generaals die door het lot zijn aangewezen. De auditor-generaal is raadgevend adjunct van dit comité.

Art. 35.

Onverminderd de bepalingen van artikel 34 wordt, wanneer een officier onder geen enkele meerdere ressorteert, het recht om te straffen uitgeoefend door de opperofficier met de meeste anciënniteit die tot hetzelfde krijgsmachtdeel als de betrokken officier behoort.

Art. 36.

Het recht om de beroepsfouten en de hiermede samenhangende fouten met disciplinair karakter, die door de officieren-geneesheren, -apothekers, -tandartsen of -dierenartsen werden begaan, te bestraffen, wordt uitgeoefend door de onmiddellijke hogere technische hiërarchische autoriteit.

AFDELING II.

De tuchtrechtspleging.

Art. 37.

Tegen de oplegging van elke tuchtstraf kan beroep worden ingesteld.

Art. 38.

De Koning bepaalt de tuchtrechtspleging in eerste aanleg alsook die in beroep.

Het recht van verdediging wordt uitgeoefend overeenkomstig de door de Koning vastgestelde regels.

Art. 39.

De autoriteit die het recht heeft om te straffen, is bevoegd om uitstel te verlenen, wat betreft de straffen die zij oplegt.

De toekenningsvoorwaarden en de uitwerking van het uitstel worden door de Koning bepaald.

AFDELING III.

Uitwissing van de straffen.

Art. 40.

Heeft een militair gedurende een termijn waarvan de duur door de Koning wordt bepaald, geen straf opgelopen voor een krijgstuchtelijk vergrijp of voor een militair mis-

Art. 33.

Les commandants territoriaux exercent le droit de punir à l'égard des militaires qui commettent des transgressions à la discipline lors de leur renvoi dans leur foyer préalable à leur mise en congé illimité.

Art. 34.

Quand un officier général est en cause, le droit de le punir est exercé par un comité de discipline composée de trois lieutenants généraux désignés par le sort. L'auditeur général est adjoint à ce comité comme conseiller.

Art. 35.

Sans préjudice des dispositions de l'article 34 quand un officier ne relève d'aucun supérieur, le droit de le punir est exercé par l'officier général le plus ancien appartenant à la même force que l'officier en cause.

Art. 36.

Le droit de punir les fautes à caractère professionnel et les fautes à caractère disciplinaire connexes à celles-ci qui sont commises par les officiers médecins, pharmaciens, dentistes ou vétérinaires est exercé par l'autorité hiérarchique technique immédiatement supérieure.

SECTION II.

La procédure disciplinaire.

Art. 37.

Appel peut être interjeté contre toute infliction d'une punition disciplinaire.

Art. 38.

Le Roi règle la procédure disciplinaire en premier ressort ainsi que la procédure d'appel.

Le droit de la défense est exercé conformément aux règles arrêtées par le Roi.

Art. 39.

L'autorité investie du droit de punir à la faculté d'accorder un sursis pour des punitions qu'elle inflige.

Le Roi détermine les conditions d'octroi et les effets du sursis.

SECTION III.

L'effacement des punitions.

Art. 40.

Quand un militaire, pendant une période dont la durée est fixée par le Roi, n'a encouru aucune punition pour une transgression disciplinaire, ni aucune peine pour une infrac-

drijf, dan worden de aantekeningen betreffende de tuchtstraffen die hem werden opgelegd, in het strafblad geschrapt en elk spoor ervan wordt verwijderd.

De modaliteiten in verband met deze schrapping worden door de Koning bepaald.

HOOFDSTUK IV.

Allerlei bepalingen.

Art. 41.

§ 1. — Wanneer een militair één of meer zware tuchtvergripen heeft begaan, kan hij in zijn eenheid onder toezicht worden geplaatst, indien deze maatregel vereist is in het belang van het onderzoek of van de handhaving van de orde.

Deze maatregel wordt genomen door de korpscommandant of door zijn gemachtigde die het commando waarneemt.

§ 2. — Een militair die ervan verdacht wordt een misdrijf te hebben gepleegd, kan, met het oog op zijn terbeschikkingstelling van de gerechtelijke overheid, onder dezelfde voorwaarden onder toezicht worden geplaatst.

§ 3. — Het onder toezicht plaatsen mag vierentwintig uur niet te boven gaan.

Art. 42.

Het recht om een tuchtstraf op te leggen verjaart één jaar na het vergriep.

De verjaring wordt gestuit door elke disciplinaire of gerechtelijke procedureakte die gesteld wordt in de in vorig lid bepaalde termijn.

De verjaring wordt geschorst wanneer de betrokken militair van het leger is gescheiden.

Art. 43.

Aan een militair mogen geen tuchtstraffen worden opgelegd :

1° voor dezelfde feiten als die waarvoor hij door de strafrechter veroordeeld is, zelfs niet wanneer het gepleegde misdrijf tevens een krijgstuchtelijk vergriep is;

2° wanneer hij door de strafrechter onschuldig is verklaard aan de hem toegeschreven feiten.

Art. 44.

De bepalingen van artikel 24 van de wet van 15 juni 1899 houdende titel I van het Wetboek van militaire straffordering worden vervangen door de volgende bepalingen :

Artikel 24. — § 1. — Het gewone of het militaire openbaar ministerie, de kamer van inbeschuldigingstelling of de raadkamer, de rechterlijke commissie bij het Militair Gerechtshof of bij een krijgsraad en elke strafrechtbank die wordt belast met de vervolging van een misdrijf dat weinig ernstig schijnt te zijn, mogen de verdachte militair naar diens korpscommandant verwijzen om hem krijgstuchtelijk te doen straffen.

§ 2. — De beschikking van de rechterlijke commissie wordt bij meerderheid van stemmen genomen. De auditeur-

tion militaire, l'inscription des punitions militaires qui lui ont été infligées est effacée du feuillet de punitions et toute trace en est supprimée.

Le Roi fixe les modalités de cet effacement.

CHAPITRE IV.

Dispositions diverses.

Art. 41.

§ 1. — Lorsqu'un militaire s'est rendu coupable d'une ou plusieurs transgressions disciplinaires graves, il peut être mis sous contrôle dans son unité si cette mesure est requise pour les besoins de l'enquête ou du maintien de l'ordre.

Elle est décidée par le chef de corps ou par son délégué assurant la permanence de commandement.

§ 2. — Un militaire prévenu d'avoir commis une infraction peut également être mis sous contrôle dans les mêmes conditions, aux fins d'être déféré aux autorités judiciaires.

§ 3. — La mise sous contrôle ne peut excéder vingt-quatre heures.

Art. 42.

Le droit d'infliger une punition disciplinaire est prescrit un an après la transgression.

La prescription est interrompue par tout acte de procédure disciplinaire ou judiciaire effectuée dans le délai fixé par l'alinéa précédent.

La prescription est suspendue quand le militaire en cause est séparé de l'armée.

Art. 43.

Aucune sanction disciplinaire ne peut être infligée à un militaire :

1° pour des faits identiques à ceux pour lesquels il a été condamné par les juridictions pénales, même si cette infraction constitue également une transgression disciplinaire;

2° lorsqu'il a été déclaré par les juridictions pénales, non coupable des faits qui lui sont reprochés.

Art. 44.

Les dispositions de l'article 24 de la loi du 15 juin 1899 comprenant le titre I du Code de procédure pénale militaire sont remplacés par les dispositions suivantes :

Article 24. — § 1. — Le ministère public ordinaire ou militaire, la chambre des mises en accusation ou la chambre du conseil, la commission judiciaire de la cour militaire ou du conseil de guerre et toute juridiction pénale saisie de la poursuite d'une infraction qui paraît présenter peu de gravités, peuvent renvoyer le prévenu militaire à son chef de corps pour être puni disciplinairement.

§ 2. — L'ordonnance de la commission judiciaire est prise à la majorité des voix. L'auditeur général ou l'auditeur mili-

generaal of de krijgsauditeur kan bij een verklaring ter griffie binnen een termijn van drie dagen hoger beroep instellen tegen deze beslissing. Over dit hoger beroep wordt bij hoogdringendheid uitspraak gedaan door het Militair Gerechtshof wanneer het beroep wordt ingesteld tegen een beschikking van de rechterlijke commissie bij dit hof, en door de bevoegde krijgsraad in de andere gevallen.

§ 3. Het Militair Gerechtshof of de krijgsraad die uitspraak moet doen over het hoger beroep ingesteld door de auditeur-generaal of de krijgsauditeur zetelt in raadkamer. De dag en het uur van de zitting worden door de auditeur-generaal of de krijgsauditeur aan de betrokken militair medegedeeld, ofwel rechtstreeks bij een akte die door de griffier wordt medeondertekend, ofwel door een aangetekende brief met ontvangstbewijs, ofwel door toedoen van de hiërarchische militaire overheid of nog, wanneer de betrokken militair gedetineerd is, door toedoen van de directeur van de gevangenis.

TITEL III.

SLOTBEPALINGEN.

Art. 45.

De leden van het rijkswachtpersoneel van de actieve kaders mogen slechts in het huwelijk treden op voorwaarde dat zij daartoe vooraf gemachtigd zijn volgens de modaliteiten bepaald door de Koning.

Art. 46.

Artikel 71, § 2, van de op 30 april 1962, gecoördineerde dienstplichtwetten, gewijzigd bij de wet van 4 juli 1964, wordt vervangen door de volgende bepaling :

« § 2. — De dienstplichtigen, die tuchtstraffen hebben opgelopen en degenen die zich aan ongewettigde afwezigheden hebben schuldig gemaakt, worden, ongeacht hun rang, onder de wapens gehouden :

- één dag per dag zwaar arrest;
- twee dagen per dag ongewettigde afwezigheid ».

Art. 47.

Artikel 15, § 1, 1°, van dezelfde wetten wordt vervangen door de volgende tekst :

1° wie, bij ontzetting of vervallenverklaring, het recht verloren heeft om in het leger te dienen, tot militaire degradatie is veroordeeld ofwel krachtens artikel 71bis uit het leger is weggezonden.

Art. 48.

Een artikel 71bis, luidend als volgt, wordt in dezelfde wetten ingevoegd :

Artikel 71bis. — § 1. — De wegzending uit het leger wordt uitgesproken tegen de dienstplichtigen in werkelijke dienst en de militairen met onbepaald verlof :

1° die volstrekt onverbetterlijk blijken en onwaardig van het leger deel uit te maken;

taire peuvent interjeter appel de cette décision dans les trois jours par une déclaration faite au greffe. Il est statué d'urgence, sur ce recours, par la cour militaire pour les ordonnances de la commission judiciaire de celle-ci, par un conseil de guerre compétent dans les autres cas.

§ 3. — La cour militaire ou le conseil de guerre, saisi de l'appel de l'auditeur général ou de l'auditeur militaire siègent en chambre du conseil. Le militaire en cause est avisé par l'auditeur général ou l'auditeur militaire du jour et de l'heure de l'audience, soit directement par un acte contresigné par le greffier, soit par une lettre recommandée confiée par l'auditeur à la poste avec l'accusé de réception, soit par l'intermédiaire de l'autorité hiérarchique militaire ou encore, si le militaire en cause est détenu, par l'intermédiaire du directeur de la prison.

TITEL III.

DISPOSITIONS FINALES.

Art. 45.

Les membres du personnel de la gendarmerie des cadres actifs ne peuvent contracter mariage qu'à condition d'y être préalablement autorisés suivant les modalités fixées par le Roi.

Art. 46.

L'article 71, § 2, des lois sur la milice coordonnées le 30 avril 1962, modifié par la loi du 4 juillet 1964, est remplacé par la disposition suivante :

« § 2. — Quel que soit leur grade, les miliciens qui ont subi des punitions disciplinaires et ceux qui se sont rendus coupables d'absence illégale sont maintenus sous les armes :

- un jour par jour d'arrêt de rigueur;
- deux jours par jour d'absence illégale ».

Art. 47.

L'article 15, § 1er, 1°, des mêmes lois est remplacé par le texte suivant :

1° celui qui est privé, par interdiction ou déchéance, du droit de servir dans l'armée, qui a été condamné à la dégradation militaire ou qui a été renvoyé de l'armée en vertu de l'article 71bis.

Art. 48.

Un article 71bis, rédigé comme suit, est inséré dans les mêmes lois :

Article 71bis. — § 1er. — Le renvoi de l'armée est prononcé à l'égard des miliciens en service actif et des militaires en congé illimité :

1° qui se montrent absolument incorrigibles et indignes de faire partie de l'armée;

2° die veroordeeld zijn tot één of meer bij artikel 15, § 1, 2°, 3° en 4°, vermelde straffen.

§ 2. — De wegzending uit het leger heeft van rechtswege de ontneming van de graad ten gevolge.

Art. 49.

§ 1. — Opgeheven worden :

1° het keizerlijk decreet van 16 juni 1808 betreffende het huwelijk van de militairen met werkelijke dienst;

2° het decreet van 3 augustus 1808 waarbij op de marine-officiëren, op de officieren van de artillerietroepen van de marine, op de officieren van de maritieme genie, op de beheerders van de marine, de bepalingen van het decreet van 16 juni 1808 betreffende het huwelijk van de militairen met werkelijke dienst worden toegepast;

3° het decreet van 28 augustus 1808 ter aanvulling van het decreet van 16 juni 1808 betreffende het huwelijk van de militairen;

4° het besluit van de Soevereine Vorst der Verenigde Nederlanden van 16 februari 1814 waarbij voor Holland de voorwaarden worden vastgesteld waaraan het huwelijk van de officieren moet voldoen;

5° de artikelen 4 tot 14 van de rechtspleging bij de landmacht van 20 juli 1814 en de artikelen 2 tot 14 van de rechtspleging bij de zeemacht van 20 juli 1814;

6° het besluit van de Soevereine Vorst van 20 juli 1814, houdende reglement van krijgstucht voor het krijgsvolk te water;

7° het besluit van de Soevereine Vorst der Verenigde Nederlanden van 21 augustus 1814 houdende dat de reglementen voor de Hollandse troepen in werking worden gesteld voor de Belgische troepen op 1 september, in zover het het besluit van de Soevereine Vorst van 16 februari 1814 in werking stelt voor België;

8° het besluit van de Soevereine Vorst van 15 maart 1815 houdende reglement van krijgstucht of discipline voor het krijgsvolk te lande, zoals het naderhand is gewijzigd;

9° het koninklijk besluit van 31 oktober 1815 dat de inwerkingtreding, in België, van het Militair Strafwetboek en het tuchtreglement beveelt, in zover het in België de artikelen 4 tot 14 van de rechtspleging bij de landmacht, de artikelen 2 tot 14 van de rechtspleging bij de zeemacht, het reglement van krijgstucht voor het krijgsvolk te lande en het reglement van krijgstucht voor het krijgsvolk te water in werking stelt;

10° in artikel 5 van het besluit van het Voorlopig Bewind van 27 oktober 1830 op de voorlopige organisatie van het Belgisch leger, de woorden « et de discipline »;

11° het koninklijk besluit van 9 mei 1842 betreffende het huwelijk van officieren;

12° in artikel 2 van de wet van 24 maart 1846 betreffende de verkoop van militaire voorwerpen, de woorden « en artikel 19 van het tuchtreglement »;

13° het koninklijk besluit van 13 november 1908 tot wijziging van de bepalingen van de koninklijke besluiten van 9 mei 1842 en van 27 februari 1857 betreffende het huwelijk van officieren;

14° het koninklijk besluit van 15 januari 1912 betreffende het huwelijk van leerlingen van de Koninklijke Militaire School;

15° het koninklijk besluit van 30 mei 1916 houdende vaststelling van het militair tuchtreglement, gewijzigd bij het koninklijk besluit van 30 december 1959, alsmede de erbij gevoegde modellen;

16° het koninklijk besluit van 24 maart 1920 betreffende het huwelijk van officieren;

2° qui ont été condamnés à une ou plusieurs peines prévues à l'article 15, § 1er, 2°, 3° et 4°.

§ 2. — Le renvoi de l'armée entraîne de plein droit le retrait du grade.

Art. 49.

§ 1er. — Sont abrogés :

1° le décret impérial du 16 juin 1808 concernant le mariage des militaires en activité de service;

2° le décret du 3 août 1808 qui applique aux officiers de marine, aux officiers des troupes d'artillerie de la marine, aux officiers du génie maritime, aux administrateurs de la marine, les dispositions du décret du 16 juin 1808, relatif au mariage des militaires en activité de service;

3° le décret du 28 août 1808, additionnel à celui du 16 juin 1808, relatif au mariage des militaires;

4° l'arrêté du Prince Souverain des Pays-Bas Unis, du 16 février 1814 réglant pour la Hollande, les conditions requises pour le mariage des officiers;

5° les articles 4 à 14 du Code de procédure à l'armée de terre du 20 juillet 1814 et les articles 2 à 14 du Code de procédure à l'armée de mer du 20 juillet 1814;

6° l'arrêté du Prince Souverain du 20 juillet 1814, portant règlement de discipline militaire pour l'armée de mer;

7° l'arrêté du Prince Souverain des Pays-Bas Unis, du 21 août 1814 portant que les règlements pour les troupes hollandaises seront mis en vigueur pour les troupes belges au 1er septembre, en tant qu'il met en vigueur en Belgique l'arrêté du Prince Souverain du 16 février 1814;

8° l'arrêté du Prince Souverain du 15 mars 1815 portant règlement de discipline militaire pour l'armée de terre, tel qu'il a été ultérieurement modifié;

9° l'arrêté royal du 31 octobre 1815 qui ordonne la mise en vigueur en Belgique du Code pénal militaire et du règlement de discipline, en tant qu'il met en vigueur en Belgique les articles 4 à 14 du Code de procédure à l'armée de terre et les articles 2 à 14 du Code de procédure à l'armée de mer, le règlement de discipline militaire pour l'armée de terre et le règlement de discipline militaire pour l'armée de mer;

10° dans l'article 5 de l'arrêté du Gouvernement provisoire du 27 octobre 1830 sur l'organisation provisoire de l'armée belge, les mots « et de discipline »;

11° l'arrêté royal du 9 mai 1842 qui est relatif au mariage des officiers;

12° dans l'article 2 de la loi du 24 mars 1846 sur la vente des effets militaires, les mots « et l'article 19 du règlement de discipline »;

13° l'arrêté royal du 13 novembre 1908 apportant des modifications aux dispositions des arrêtés royaux du 9 mai 1842 et du 27 février 1857, sur le mariage des officiers;

14° l'arrêté royal du 15 janvier 1912 qui est relatif au mariage des élèves de l'Ecole royale militaire;

15° l'arrêté royal du 30 mai 1916 qui établit le nouveau règlement de discipline militaire, modifié par l'arrêté royal du 30 décembre 1959, ainsi que les modèles y annexés;

16° l'arrêté royal du 24 mars 1920 qui est relatif au mariage des officiers;

17° artikel 35 van het koninklijk besluit van 25 september 1959 betreffende het statuut der reserveofficieren;

18° artikel 99, eerste lid, van de op 30 april 1962 gecoördineerde dienstplichtwetten, gewijzigd bij de wet van 4 juli 1964;

19° artikel 37, 12°, van het koninklijk besluit van 27 juni 1966 tot regeling van de dienst en het tuchtregime van de gewetensbezwaarden die bij de civiele bescherming zijn ingedeeld;

20° artikel 12, 1°, van het koninklijk besluit van 14 november 1968 betreffende de organisatie van de Koninklijke Militaire School.

§ 2. — Eveneens opgeheven worden alle verordeningsepalingen, vastgesteld ter uitvoering van de onder § 1, 1° tot 4° en 16°, genoemde teksten, alsook van artikel 22 van het besluit van de Soevereine Vorst der Verenigde Nederlanden van 15 maart 1815 houdende het reglement van krijgstucht of discipline van het krijgsvolk te lande.

17° l'article 35 de l'arrêté royal du 25 septembre 1959 relatif au statut des officiers de réserve;

18° l'article 99, alinéa 1er, des lois sur la milice, coordonnées le 30 avril 1962, modifié par la loi du 4 juillet 1964;

19° l'article 37, 12°, de l'arrêté royal du 27 juin 1966 organisant le service et le régime disciplinaire des objecteurs de conscience affectés à la protection civile;

20° l'article 12, 1°, de l'arrêté royal du 14 novembre 1968, relatif à l'organisation de l'école royale militaire.

§ 2. — Sont également abrogées toutes les dispositions réglementaires prises en exécution des textes cités au § 1er, 1° à 4° et 16°, ainsi que de l'article 22 de l'arrêté du Prince Souverain des Pays-Bas Unis du 15 mars 1815 portant règlement de discipline militaire pour l'armée de terre.